

Nr 81.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av vissa utgifter å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1940/41, m. m.; given Stockholms slott den 29 november 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter:

Med propositionen nr 1 till årets urtima riksdag framlades förslag till vissa ändringar i gällande riksstat. Förslagen sammanfattades å en tilläggsstat I till riksstaten. Vid utformningen av propositionen hade de av riksdagen godkända principerna för genomförandet av ändringar i den fastställda statsregleringen varit vägledande.

De i propositionen nr 1 anmälda ändringsförslagen gällde endast budgetens utgiftssida. I flertalet fall avsågo de äskade nya anslagen att bereda

täckning för utgifter, som bestritts av förskottsanslag. För övriga anslagsäskanden gällde i princip, att de avsågo utgiftsbehov, som ej kunnat föreläggas den senaste lagtima riksdagen för prövning men som borde tillgodoses innan ärendet kunde underställas nästa lagtima riksdag. Frågan om avskrivning av de i propositionen äskade nya kapitalinvesteringarna lämnades tillsvidare öppen.

Vid regleringen av utgifterna å förskottsstaten gjordes i propositionen undantag för de utbetalningar som betingades av dispositionsbeslut, vilka avsågo en fortlöpande, av krisen betingad verksamhet av obestämd total omfattning, eller vilka eljest borde bli föremål för en kollektiv reglering. Uppskovet med täckningen av dessa olika utgifter överensstämde med den principiella ståndpunkt som vid årets lagtima riksdag intagits i frågan.

Under riksdagens lopp ha sedermera framlagts förslag om ett betydande antal anslagsförstärkningar eller nya anslag, vilka delvis ännu äro föremål för riksdagens prövning. De anslag som av riksdagen anvisats i anledning av hittills framlagda förslag uppgå till sammanlagt 77.8 miljoner kronor å driftbudgeten och 121.8 miljoner kronor å kapitalbudgeten. Föreslagna, av riksdagen ännu ej prövade anslagsanvisningar uppgå till 74 miljoner kronor å driftbudgeten och 60.1 miljoner kronor å kapitalbudgeten.

Efter framläggandet av propositionen nr 1 ha vidare vissa beslut fattats om disposition av anslagen på förskottsstaten för försvarsväsendet, vilken av urtima riksdagen förklarats skola äga förlängd giltighet. Dessa beslut ha i flertalet fall avsett utgifter för försvarsväsendet. Förskottsanvisningar för civila ändamål ha beslutats blott i sådana fall, där utgiften icke kunnat anstå i avvaktan på riksdagens prövning av anslagsfrågan. I viss utsträckning ha medelsanvisningarna från förskottsstaten redan anmälts för riksdagen för reglering genom tilläggsstatsanslag. Regleringen har tillsvidare uppskjutits dels i de fall där så borde ske enligt de vid årets lagtima riksdag godtagna principer, om vilka erinrades i propositionen nr 1 till urtima riksdagen, dels också i de fall som lämpligen synts kunna bli föremål för reglering i ett sammanhang vid slutet av den urtima riksdagen.

Sistnämnda förskottsanvisningar torde nu böra anmälas för riksdagen. I samband med att så sker, synes lämpligt att framlägga förslag om vissa ytterligare medelsanvisningar, vilka icke ansetts böra anstå till nästa lagtima riksdag och icke blivit föremål för särskild framställning. Samtidigt torde böra äskas de avskrivningsanslag, som påkallas av beslutade eller äskade investeringsanslag hänförliga till tilläggsstat I till årets riksstat. Slutligen böra i detta sammanhang förslag framläggas även om erforderliga ändringar av riksstatens inkomstsida.

De till en tilläggsstat I till årets riksstat hänförliga inkomstberäkningar och anslagsäskanden, som i det följande anmälas, äro att bedöma från här angivna utgångspunkter. I flertalet fall utgöra de sålunda förslag till änd-

ringar i riksstaten, som betingas av riksdagens redan fattade beslut, av förslag som förelagts riksdagen men ännu ej av denna prövats samt av medelsanvisningar från förskottsstaten. I övrigt avses med förslagen en komplettering av tidigare framlagda anslagsäskanden som nödvändiggjorts av utvecklingen. En närmare förklaring till de framlagda förslagen synes endast erforderlig på ett par punkter.

På riksstatens inkomstsida böra nu upptagas redovisningstitlar för krigskonjunkturskatten och den allmänna omsättningsskatten. Avkastningen av dessa skatter kan ännu ej beräknas. Jag förordar att de i riksstaten upptagas med 20 miljoner kronor respektive 80 miljoner kronor. Med dessa rent formella belopp avses blott att ange den ungefärliga storleksordningen av den avkastning ifrågavarande skatter kunna giva under innevarande budgetår.

Regleringen av medelsanvisningar från förskottsstaten har, såsom redan antyts, begränsats såtillvida som enligt vedertagna principer medel äskas blott för täckning av förskottsutbetalningar av bestämd omfattning vilka icke lämpligen böra inbegripas under en kollektiv reglering. Begränsningen är av större betydelse blott för försvarsväsendets del; jag erinrar emellertid om att Kungl. Maj:ts beslut angående disposition av anslag å förskottsstaten för militära ändamål numera successivt bringas till vederbörande utskotts kännedom. Förskottsutbetalningar för civila ändamål lämnas oreglerade i ett fåtal fall som i princip kunna jämföras med de utgifter för försvarsväsendet som tillsvidare skola stå öppna. Undantag ha sålunda gjorts endast för vissa fortlöpande utgifter för luftskyddet.

Bland de beslut om disposition av förskottsanslag som icke bli föremål för reglering i detta sammanhang torde ett böra bringas till riksdagens kännedom. Genom beslut den 11 oktober 1940 har Kungl. Maj:t hemställt till aktiebolaget Vin- & spritcentralen att, sedan en mindre kvantitet disponerats för civil förbrukning, till flygvapnets förfogande ställa den motorsprit, som intill utgången av år 1940 bleve tillgänglig, dock högst viss kvantitet, samt att reservera eventuellt ytterligare föreliggande kvantiteter för försvarsväsendets behov. För motorsprit övertagen på grund av för flygvapnets räkning verkställd import skulle flygförvaltningen till statens reservförrådsnämnd erlägga likvid motsvarande självkostnaden exklusive tull. För övrig motorsprit skulle betalas det pris, som följde av det allmänna avtalet den 14 juni 1940 mellan aktiebolaget Svensk sprit och aktiebolaget Vin- & spritcentralen, jämte de särskilda merkostnader, som belöpte å de övertagna partierna. Sålunda skulle bl. a. för sådan motorsprit, som utvunnits vid fodercellulosatillverkning enligt då gällande avtal, utgå ett tillägg av 80 öre och för motorsprit, som framstälts enligt avtal den 22 juli 1940 mellan bränslekommissionen och aktiebolaget Svensk sprit, ett tillägg av 20 öre, allt för liter 95-procentig sprit. Likvid enligt angivna grunder för den övertagna spriten skulle av flygförvaltningen erläggas med anlåtande av det å förskottsstaten för försvarsvä-

sendet m. m. uppförda anslaget till Flygvapnet (Fa). Medel för reglering av ifrågavarande utgifter torde få äskas av riksdagen, sedan kännedom erhållits om de kvantiteter sprit, som intill årsskiftet fått övertagas av flygvapnet.

Med avseende å beräkningen av de anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar, som nu äskas, torde jag slutligen få framhålla följande. För anslag under försvarsväsendets fastighetsfond har det visat sig svårt att strängt fasthålla vid de beräkningsgrunder som godkänts av riksdagen och som hittills konsekvent tillämpats. Orsaken härtill är, att det visat sig praktiskt att för byggnadsföretag för försvarsändamål äska anslagen utan en genomförd åtskillnad mellan nybyggnader av olika slag, reparationsarbeten och viss materielanskaffning; en noggrannare specificering skulle nämligen medföra en ogynnsam splittring av medelsanvisningen på ett stort antal smärre anslag. Vid bestämningen av avskrivningsanslagen skulle avskrivningen under dessa omständigheter helst beräknas med hänsyn till investeringsanslagens uppdelning på olika ändamål. Detta vore emellertid föga praktiskt med tanke på svårigheten att senare genomföra avskrivningen i enlighet med beräkningsgrunderna. Avskrivningsanslagen ha därför ansetts bära beräknas schablonmässigt efter fastställda grunder utan differentiering med hänsyn till de olika ändamål som i vissa fall tillgodoses med ett och samma investeringsanslag. Några olägenheter synas icke följa härav. Det torde kunna ifrågasättas, huruvida man icke för investeringar i försvarsväsendets fastighetsfond borde genomföra kollektiv avskrivning genom ett gemensamt anslag för var och en av delfonderna. Frågan härom synes mig emellertid böra bli föremål för närmare utredning innan nuvarande praxis ändras.

De till en tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår hänförliga anslagsäskanden som på anförda grunder böra i detta sammanhang föreläggas riksdagen ha tidigare denna dag anmälts. Utdrag av statsrådsprotokollet angående de beslut om förslag till riksdagen, vilka Kungl. Maj:t därvid på hemställan av vederbörande departementschefer fattat, torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende (*bil. 1—12*).

En sammanställning av samtliga de till tilläggsstat I hänförliga anslag, som av riksdagen anvisats eller som i denna eller tidigare propositioner äskats torde få fogas vid protokollet såsom *bihang*.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1940/41 upptaga följande nya inkomstitlar sålunda:

Krigskonjunkturskatt, <i>bevillning</i>	kronor 20,000,000
Allmän omsättningskatt, <i>bevillning</i>	» 80,000,000.

Vidare hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t på hemställan av vederbörande de-

parlementschefer enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (bil. 1—12) fattat beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

L. Gabrielson.

Bilaga 1.

Egentliga statsutgifter.

Tredje huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

A. Utrikesdepartementet.

[1.] **3. Utrikesdepartementet: Chiffreringsmateriel.** För anskaffande av inom utrikesförvaltningen erforderlig chiffreringsmateriel anvisade Kungl. Maj:t genom beslut den 1 november 1940 ett belopp av 46,500 kronor att utgå av det å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1940/41 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till allmänna utgifter för försvarsberedskap: förstärkning av den civila administrationen m. m. För täckning av förskottsansvisningen torde böra å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1940/41 äskas ett motsvarande anslag. En närmare redogörelse för materielanskaffningens innebörd torde få lämnas riksdagens vederbörande utskott.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrikesdepartementet: Chiffreringsmateriel* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av ..... kronor 46,500.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Jan Stenström.

1950-1951

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.

Bilaga 2.

Egentliga statsutgifter.

Fjärde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler härefter under försvarsdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

G. Gemensamma anslag.

[1.] **18 a. Särskild beredskapsmönstring för år 1941, förslagsanslag.** I den till årets urtima riksdag avlåtna propositionen nr 68 med förslag till förordning angående särskild beredskapsmönstring för år 1941, m. m. har förutsatts, att till täckande av de med ifrågavarande mönstringsförfarande förenade kostnaderna skulle å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår under fjärde huvudtiteln anvisas ett särskilt anslag. Här avsedda kostnader hava i nämnda proposition beräknats till 155,000 kronor, därav för tryckning av blanketter 23,000 kronor, för mönstringens kungörande 7,000 kronor och för ersättning till kyrkobokförare m. m. 125,000 kronor.

Under hänvisning härtill och då anslaget synes böra anvisas såsom förslagsanslag, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskild beredskapsmönstring för år 1941* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 155,000.

Kungl. Maj:ts proposition nr 81.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sven Berglund.

Bilaga 3.

Egentliga statsutgifter.**Sjätte huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler här efter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

C. Vägtrafikväsendet.

[1.] **3. Bidrag till vissa kommunikationsändamål, reservationsanslag.** I 1940 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 34) föreslog Kungl. Maj:t, att till bidrag till vissa kommunikationsändamål för budgetåret 1940/41 ett reservationsanslag måtte anvisas å 5,000 kronor.

I sin skrivelse den 10 maj 1940, nr 6, (punkt 33) meddelade riksdagen, att riksdagen med hänsyn till riksdagens vederbörande utskott tillhandakomna uppgifter funnit ifrågavarande anslag böra för budgetåret 1940/41 uppföras med ett belopp av 15,000 kronor, och anmälde, att riksdagen till bidrag till vissa kommunikationsändamål för nämnda budgetår anvisat ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

Beträffande de utgifter, som numera vanligen bestridas av ifrågavarande anslag, torde jag få hänvisa till förenämnda punkt i årets statsverksproposition.

Det anslagsbehov, som föranledde riksdagen att höja anslaget för innevarande budgetår med 10,000 kronor utöver det av Kungl. Maj:t begärda beloppet, och som då beräknades till nämnda summa, har sedermera visat sig kräva ytterligare ett belopp av 9,064 kronor 79 öre. Genom beslut den 5 april och den 7 juni 1940 har därför Kungl. Maj:t ställt sammanlagt 19,064 kronor 79 öre till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande, att användas för här avsett ändamål.

I årets statsverksproposition beräknades, att vid ingången av innevarande budgetår en reservation skulle föreligga av omkring 21,000 kronor. Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning för budgetåret 1939/40 utgjorde reservationen 25,007 kronor 89 öre. Häri ingingo emellertid nämnda 19,064 kronor 79 öre, vilka först i augusti 1940 avförts på anslaget. Det belopp, som jämte det nya anslaget å 15,000 kronor står till förfogande innevarande budgetår, utgör således endast (25,007: 89 — 19:064: 79) 5,943 kronor 10 öre.

Av de för innevarande budgetår tillgängliga medlen å tillhopa (15,000 + 5,943: 10) 20,943 kronor 10 öre ha av Kungl. Maj:t hittills följande statsbidrag anvisats, nämligen: till anordningar inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län för beredande av skjuts och härbärke åt resande tillhopa 3,337 kronor 50 öre, till statsbidrag för uppehållande av trafik å vissa sjöar i Norrland samt trafik i Bohusläns skärgård tillhopa 10,400 kronor, till avlöning till åbon å Strimasunds fjällstuga 300 kronor, till anskaffande av ved till en mellan Merkenis fjällstuga och riksgränsen mot Norge belägen, staten tillhörig vilstuga 164 kronor, till reparation av broförbindelser å färdevägen Jäkkvik—Merkenis i Sverige—Graddis i Norge 361 kronor 20 öre, till uppehållande under vintern 1940/41 av regelbunden ångbåtsförbindelse mellan Aggarön m. fl. öar och Västerås 325 kronor samt slutligen till gratifikation till åbon vid Strimasunds fjällstuga P. A. Persson 1,000 kronor. Tillhopa ha således från anslaget anvisats 15,887 kronor 70 öre. Härtill kommer anslaget att belastas med vissa ersättningar för jordförluster genom kanal- och väganläggningar, vilka jämlikt beslut av statsmakterna från och med budgetåret 1923/24 avföras å anslaget. Under de senare åren hava dessa ersättningar uppgått till i runt tal 3,700 kronor.

Anslaget är sålunda redan nu disponerat så när som på omkring 1,300 kronor. Ansökningar om ytterligare bidrag hava inkommit eller torde vara att förvänta till ändamål, som tidigare åtnjutit statsbidrag. Därjämte torde behov av statsbidrag till bestridande av kostnaderna för bro eller annan anordning för vägs framförande över isränna, då vägen icke är att hänföra till allmän väg, uppkomma under instundande vinter.

Under åberopande av vad sålunda anförts och med framhållande särskilt av det förutnämnda oberäknade bidragsbeloppet å över 9,000 kronor, som påförts anslaget, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 10,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.

Bilaga 4.

Egentliga statsutgifter.

Sjunde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler härefter under finansdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

[1.] 15 a. Riksräkenskapsverket: Särskilda kostnader för granskning av vissa militära räkenskaper. Enligt gällande föreskrifter ankommer det på riksräkenskapsverket att verkställa granskning av räkenskaperna för de militära centralförvaltningarnas huvudkassor, medan granskningen av de nämnda centralförvaltningar underställda myndigheternas räkenskaper närmast är anförtrodd åt specialrevisioner, förlagda till armé-, marin- och flygförvaltningarna.

I skrivelse den 31 oktober 1940 anförde riksräkenskapsverket, efter samråd med statens krisrevision, i huvudsak följande.

Vid de militära centralförvaltningarnas huvudkassor har räkenskapsmaterialet efter krigsutbrottet undergått en mycket betydande utökning. Sålunda har det sammanlagda antalet verifikationer stigit från omkring 73,000 för budgetåret 1938/39 till omkring 199,000 för budgetåret 1939/40.

Det måste anses vara synnerligen angeläget, att, i likhet med vad som skett beträffande förenämnda specialrevisioner, jämväl för granskningen av räkenskaperna för de militära centralförvaltningarnas huvudkassor förstärk-

ning av arbetskrafterna vidtages och att granskningen i görligaste mån påskyndas.

Den sålunda åsyftade forceringen av granskningsarbetet finner riksräkenskapsverket lämpligen böra ske genom anlitan av med militärräkenskaperna förtrogna arbetskrafter för arbete å övertid. En sådan ordning för avverkandet av nu omhandlade mera tillfälliga stegring av granskningsuppgifterna torde vara den mest ändamålsenliga samtidigt som den innebär den ojämförligt billigaste lösningen.

För arbetets utförande under återstående delen av innevarande budgetår har riksräkenskapsverket tänkt sig att i första hand anlita hos ämbetsverket anställd personal. Härvid måste dock jämväl tagas i anspråk personal i 21 lönegraden. Ersättning i förevarande fall bör utgå till vederbörlig därtill berättigad personal enligt bestämmelserna i 26 § civila avlöningsreglementet samt åt övrig personal, revisor eller därmed i kvalifikationsavseende likställd befattningshavare, i form av gratifikation, beräknad efter den övertidsersättning, som enligt nyssnämnda paragraf utgår till befattningshavare i 18 lönegraden eller alltså med 3 kronor 10 öre för timme. De sammanlagda kostnaderna för övertidsarbete hava beräknats till 5,868 kronor. Vidare har räknats med reseersättningar för inventeringsförrättningar till ett belopp av 1,500 kronor.

Under åberopande härav hemställde riksräkenskapsverket, att ett avjämnat belopp av 7,500 kronor skulle ställas till riksräkenskapsverkets förfo- gande för utförande av ifrågavarande granskningsarbete i huvudsaklig anslutning till en vid skrivelsen fogad granskningsplan.

Genom beslut den 8 november 1940 har Kungl. Maj:t, med bifall till riksräkenskapsverkets framställning, medgivit att av det under sjunde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till allmänna utgifter för försvarsberedskap: förstärkning av den civila administrationen m. m. finge utbetalas sammanlagt högst 7,500 kronor för ifrågavarande ändamål.

För täckning av detta utgiftsbelopp böra medel äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår. På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksräkenskapsverket*: *Särskilda kostnader för granskning av vissa militära räkenskaper* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av ..... kronor 7,500.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

L. Gabrielson.

Bilaga 5.

Egentliga statsutgifter.

Åttonde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Bagge, anmäler härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid efter gemensam beredning med chefen för folkhushållningsdepartementet följande.

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt.

[1.] 2 a. **Föreläsningar i krisfrågor.** För innevarande budgetår har det under åttonde huvudtiteln uppförda anslaget till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, av statsfinansiella skäl sänkts från 252,000 kronor till 161,000 kronor. Då emellertid under anslaget från och med detta budgetår inräknats ett belopp av 17,000 kronor till föreläsningsverksamhet inom försvarsväsendet, ha de till föreläsningsverksamheten i övrigt utgående anslagsmedlen sänkts med 108,000 kronor. Medelst det till föreläsningsverksamhet inom försvarsväsendet anvisade beloppet skall tillgodoses det normala behovet av sådan föreläsningsverksamhet, alltså icke det ökade medelsbehov, som föranledes av de anbefallda försvarsberedskapsåtgärderna.

Genom beslut den 31 maj 1940 bemyndigade Kungl. Maj:t statens informationsstyrelse att inom styrelsen upprätta en fristående sektion för kulturell folkberedskap med huvudsaklig uppgift att under styrelsens ledning vidtaga

åtgärder, som kunde anses erforderliga för att under krigstid bidra till att stärka svenska folkets intellektuella och moraliska motståndskraft. Jämlikt detta bemyndigande har från och med den 1 juli 1940 en sådan sektion upprättats.

I skrivelse den 9 oktober 1940 har *sektionen för kulturell folkberedskap* hemställt om anvisande av ett förstärkningsanslag av 50,000 kronor för budgetåret 1940/41 till den statsunderstödda föreläsningsverksamheten i riket, avsett för anordnande av föreläsningar i folkförsörjningsfrågor, folkmoraliska frågor och andra med krisen sammanhängande frågor. Till stöd för framställningen har anförts följande:

På grund av initiativ från Folkberedskapen hade under sommaren 1940 av akademiska beredskapskommittén i samarbete med folkbildningsförbundet och andra föreläsningsbyråer anordnats en förmedling av föreläsare i svensk beredskap. Föreläsarna ställde sig under sommaren till förfogande utan annan ersättning än kostnaden för resor och vivre. Dessa villkor kunde emellertid numera, sedan semestrar och ferier slutat och ifrågavarande föreläsares ordinarie arbete åter börjat, endast i undantagsfall tillämpas.

Uppenbarligen föreläge fortfarande ett starkt behov av upplysande föreläsningar i en rad frågor sammanhängande med krisläget. Till folkberedskapen hade inkommit en rad skrivelser från upplysningsnämnder samt från föreläsningsföreningar och andra lokala folkbildningsorganisationer med förfrågningar, huruvida folkberedskapen kunde ställa till förfogande föreläsare i dylika ämnen. I allmänhet hade avsändarna av dessa skrivelser även förväntat, att folkberedskapen skulle kunna utbetala lämplig ersättning till föreläsarna. På dessa förfrågningar hade folkberedskapen endast kunnat svara med att hänvisa till de ordinarie organen för förmedling av föreläsare, under påpekande av att i allmänhet ersättning måste utgå för såväl föreläsningen som för resa och vivre samt att dessa kostnader måste bestridas av den organisation, som arrangerade föreläsningen. Endast på ett speciellt ämnesområde, nämligen frågor om sparande, finnes möjlighet tack vare en överenskommelse mellan folkbildningsförbundet, riksgäldskontoret, postsparbanken, svenska sparbanksföreningen och kooperativa förbundet att ställa föreläsare till förfogande kostnadsfritt.

Det vore emellertid tydligt, att upplysande föreläsningar behövdes inte blott i sparfrågor utan även rörande vår folkförsörjning i allmänhet. Efter samråd med chefen för folkhushållningsdepartementet samt ordförandena i de under detta departement lydande kristidskommissionerna hade folkberedskapen och informationsstyrelsens upplysningsavdelning tagit initiativet till en omfattande upplysningsverksamhet rörande vår folkhushållning under nu rådande kristillstånd. Verksamheten omfattade bl. a. en av radiotjänst och breviskolan anordnad kombinerad radio- och korrespondenskurs, organiserad på liknande sätt som beredskapskursen om vårt folkförsvar. Skulle denna kurs bli till äsyftad verkan, vore det emellertid nödvändigt, att den kompletterades av en av de lokala föreläsningsföreningarna anordnad föreläsningsverksamhet i dessa ämnen.

Folkberedskapen planerade vidare i samråd med samverkande bildningsförbunden en omfattande studieverksamhet i av kriget aktualiserande folk-moraliska frågor. Också för denna verksamhet måste man räkna med en intensifierad verksamhet av de lokala föreläsningsanstalterna.

Även föreläsningar rörande andra inre och yttre försvarsfrågor kunde tänkas ha en viktig uppgift att fylla i nuvarande läge.

Den beredvillighet att anordna dylika föreläsningar i olika krisfrågor, vilken från olika folkbildningsorgans sida kommit till synes, äventyrades emellertid, om den icke erhöle stöd i ekonomiskt hänseende från statsmakternas sida. Till följd av den nedsättning av anslagen till den fria föreläsningsverksamheten, som vidtagits för innevarande budgetår, hade de flesta föreläsningssammansättningar och därmed jämförbara organisationer nödgats begränsa sin ordinarie verksamhet. Man kunde inte förvänta av dem, att de skulle ytterligare minska denna eller rent av lägga ned den helt och hållet för att kunna arrangera föreläsningar i krisfrågor. Ett dylikt förfaringsätt vore dessutom från psykologisk synpunkt olyckligt och ägnat att motarbota den kulturella folkberedskapens syfte: att söka visa, huru normala livsformer kunna upprätthållas även under påfrestande tider.

Det anslag med 50,000 kronor, som med hänsyn härtill av sektionen äskades för budgetåret 1940/41, borde ställas till skolöverstyrelsens förfogande för att av denna på vanligt sätt fördelas på de olika folkbildningsorgan, som förmedlade och anordnade föreläsningar, på samma villkor som eljest gällde för de statsunderstödda föreläsningarna, dock med det tillägget att medlen endast finge användas till föreläsningar i krisfrågor.

I yttrande över framställningen har *skolöverstyrelsen* anfört, att de statsunderstödda föreläsningssammansättningar och andra folkbildningsorgan, som anordnade föreläsningar, utan tvivel hade en stor uppgift att fylla även som förmedlare av informationer i frågor, som berörde med krisen sammanhängande statliga åtgärder. Det syntes därför överstyrelsen angeläget, att dessa föreningar även i fortsättningen kunde erhålla understöd av statsmedel. Föreningarna hade varit angelägna att anpassa sin verksamhet efter rådande speciella förhållanden. De hade på sina program upptagit bl. a. direkt upplysning i krisfrågor och anordnat föreläsningar om vårt försvarsväsen, om luftskydd, hemvärn och annat, som krisen gjort aktuellt. Utrikespolitiska frågor och modern historia hade fått framträdande plats på många föreningsprogram. Med den nedskärning av anslagen, som av statsfinansiella skäl vidtagits, måste antalet föreläsningar i försvars- och krisfrågor minskas. Därigenom försvårades den av informationsstyrelsen planerade upplysningsverksamheten på detta område. Denna upplysningsverksamhet syntes överstyrelsen vara av sådant värde, att överstyrelsen för sin del vore villig att ombesörja utdelningen av ett förstärkningsanslag till föreläsningssammansättningen med 50,000 kronor, därast Kungl. Maj:t ansåge sig kunna disponera ytterligare medel för detta ändamål eller för den händelse detta belopp kunde utgå av till informationsstyrelsen anvisat anslag. Anslaget syntes böra fördelas mellan olika statsunderstödda organ för förmedling av föreläsningar och utgå på samma villkor, som gällde för de statsunderstödda föreläsningarna, dock med den inskränkningen, att medlen endast finge användas till föreläsningar i krisfrågor.

Vid anmälan i 1940 års åttonde huvudtitel av frågan om anslag för innevarande budgetår till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, erinrade jag om den verksamhet, som dessa organisationer med erkännansvärd beredvillighet utövade genom att på sina

*Departements-
chefen.*

program upptaga såväl det civila luftskyddets problem som aktuella försörjningsproblem och vad därmed ägde samband, samt framhöll, att denna verksamhet förtjänade stöd från statsmakternas sida. Jag ansåg mig emellertid kunna utgå från att, i den mån särskilt ekonomiskt understöd borde lämnas folkbildningsorganisationerna för fullgörande av den uppgift de sålunda påtagit sig, medel härför komme att anvisas i annan ordning. Vid bestämmandet av ifrågasatt anslag har i enlighet härmed bortsetts från de särskilda av krisförhållanden betingade uppgifter, som föreläsningsorganisationerna nu handhava.

Den föreliggande framställningen avser att inom den nu befintliga statsunderstödda föreläsningsorganisationen möjliggöra en effektiv föreläsningsverksamhet rörande folkförsörjningen och andra med krisen sammanhängande frågor. En sådan föreläsningsverksamhet utgör otvivelaktigt ett betydelsefullt komplement till de redan vidtagna beredskapsåtgärderna och bör enligt min mening understödjas med statsmedel. Det synes icke möjligt att för innevarande budgetår ifrågasätta en ytterligare begränsning av den ordinarie föreläsningsverksamheten i syfte att bereda större plats åt föreläsningar i krisfrågor. I enlighet med vad enligt det föregående förutsatts torde för dessa föreläsningar medel böra i särskild ordning anvisas. Då enligt vad jag inhämtat de medel, som nu stå till förfogande för informationsstyrelsen och dess sektion för kulturell folkberedskap, icke lämna tillgång till kostnadernas bestridande och det för övrigt synes riktigt, att detta anslagsändamål tillgodoses genom anslag under åttonde huvudtiteln, vill jag förorda, att särskilt anslag anvisas för ändamålet under nämnda huvudtitel på tilläggsstat I för budgetåret 1940/41. Anslaget, som icke synes böra bestämmas till lägre belopp än föreslagna 50,000 kronor, torde böra ställas till skolöverstyrelsens förfogande, att av överstyrelsen i samråd med sektionen för kulturell folkberedskap fördelas mellan olika statsunderstödda organ för förmedling av föreläsningar och utgå på samma villkor, som gälla för de statsunderstödda föreläsningarna allenast med den inskränkningen, att anslagsmedlen endast må användas till föreläsningar i krisfrågor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Föreläsningar i krisfrågor* å tilläggsstat I till riksdagen för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av ..... kronor 50,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
C. A. Charpentier.

Bilaga 6.

Egentliga statsutgifter.

Nionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anmäler härefter under jordbruksdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

G. Lanthushållning i allmänhet.

[1.] **25 c. Ytterligare bidrag till kostnader för transport m. m. av stråfoder, reservationsanslag.** Genom beslut av 1940 års urtima riksdag (prop. nr 28; r.skr. nr 43) anvisades å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 dels till Kostnader för transport av stråfoder ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, dels ock till Statsbidrag för inköp av stråfoder ett reservationsanslag å 2,000,000 kronor. Bestämmelser rörande villkoren för erhållande av bidrag från sistnämnda anslag utfärdades sedermera i kungörelsen den 25 oktober 1940 (nr 898). Genom beslut samma dag ställde Kungl. Maj:t förenämnda anslag å 1,000,000 kronor till statskontorets förfogande att av statskontoret disponeras för utbetalning på rekvisition av statens livsmedelskommission, som skulle äga använda medlen till att ombesörja tillförsel av hö och halm till de områden inom Kalmar, Gotlands och Blekinge län, där skördeutfallet blivit särskilt otillfredsställande. Härvid skulle iakttagas, att ersättning borde lämnas för samtliga med transporterna förenade kostnader från inlastningsorten till köparens närmaste järnvägs- eller ångbåtsstation eller högst motsvarande kostnader vid transport annor-

ledes än med järnväg eller fartyg. Vidare skulle enligt kommissionens bedömning statshjälp till fraktkostnaderna för tillförsel av hö och halm utgå till övriga av missväxt drabbade trakter, därvid dylik hjälp dock ej borde medgivas i sådana fall då fraktkostnaderna uppginge till förhållandevis obetydliga belopp. De i Kungl. Maj:ts beslut avsedda transporter av stråfoder ha verkställts av svenska spannmålsaktiebolaget.

I skrivelse, vilken inkommit till jordbruksdepartementet den 1 november 1940, har *hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län* hemställt, att 200,000 kronor måtte ställas till förfogande för täckande av en del av inköpskostnaderna för hö och halm till vissa delar av länet.

Lantbruksstyrelsen och statens livsmedelskommission ha efter remiss avgivit gemensamt utlåtande den 15 november 1940 och därvid hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels medgiva livsmedelskommissionen att vid ombesörjande av tillförsel av halm till Kalmar, Gotlands och Blekinge län ävensom övriga av missväxt drabbade trakter i riket gälda ej endast transport- och distributionskostnader utan även så stor del av försäljningspriset, att utförsäljning å respektive mottagningsorter kan ske för ett pris av 7 öre per kilogram, dels ock för ändamålet anvisa ett belopp av 400,000 kronor. I sitt yttrande har kommissionen tillika meddelat, att kommissionen i anledning av hushållningssällskapets framställning ämnade med stöd av förenämnda kommissionen lämna bemyndigande uppdraga åt svenska spannmålsaktiebolaget att, mot ersättning av statsmedel för fraktkostnaderna, i likhet med vad som gäller beträffande bolagets transporter av stråfoder till Kalmar, Gotlands och Blekinge län, ombesörja transporter av stråfoder även till Göteborgs och Bohus län.

Såsom stöd för sin hemställan har lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen anfört, bland annat, följande.

Lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen ha för sin del den uppfattningen, att marknadspriset inom landet på stråfoder åtminstone tills vidare under konsumtionsåret kommer att ställa sig mycket högt, även om frakt- och övriga distributionskostnader täckas av statsmedel. Den frågan har därför väckts, huruvida ej ytterligare åtgärder borde vidtagas genom statens försorg för nedbringande av stråfoderpriserna, i första hand då priset å halm. Lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen vilja för sin del tillstyrka dylika åtgärder beträffande Kalmar, Gotlands och Blekinge län, ävensom sådana områden därutöver, vilka särskilt hårt drabbats av torkan under sommaren 1940. I detta sammanhang må nämnas, att medan spannmålsbolaget hittills kunnat erbjuda halm på Gotland och Öland för ett pris av 7 öre per kilogram, därvid bolaget självt svarat för ej endast de direkta frakt- och inlastningskostnaderna utan även viss del av själva distributionskostnaden i övrigt, prisläget numera blivit sådant, att försäljning till angivna pris ej längre kan ske, därest bolaget ej skall stå även för ytterligare del av försäljningskostnaden. Beträffande de åtgärder som böra vidtagas vilja lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen förorda, att medgivande lämnas livsmedelskommissionen att bemyndiga svenska spannmålsaktiebolaget att vid av bolaget enligt kommissionens närmare föreskrifter

verkställda transporter av halm bära, förutom själva fraktkostnaderna, även förekommande distributionskostnader samt så stor del av försäljningspriset som erfordras för att utförsäljningspriset å halm inom de av torkan drabbade områdena må kunna nedbringas till 7 öre per kilogram. De ytterligare kostnader som härav föranledas för spannmålsaktiebolaget torde icke behöva överstiga 400,000 kronor. Den utvidgade verksamhet, som sålunda skulle åvila spannmålsaktiebolaget, bör gälla endast vid inköp genom bolagets förmedling av halm. Beträffande inköpen av hö anse sig lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen för närvarande icke böra ingå på frågan om en direkt statssubvention, detta särskilt med hänsyn till att man ännu ej kan överblicka verkningarna av det genom kungörelsen den 8 november 1940 (nr 915) stadgade transportförbudet.

Genom riksdagens förut omförmälda beslut om anvisande av medel dels till gäldande av fraktkostnaderna för stråfoder och dels till bidrag för inköp av sådant foder har i viss omfattning bistånd lämnats jordbruket i de trakter av landet, som svårast drabbats av den till följd av sommarens torra uppkomna bristen på stråfoder. Såsom lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen framhållit torde marknadspriset inom landet på stråfoder under konsumtionsåret ställa sig mycket högt, även om frakt- och distributionskostnaderna täckas av statsmedel. För närvarande överstiger sålunda priset å halm på Gotland och Öland 7 öre per kilogram, sedan nämnda kostnader guldits. I likhet med lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen anser jag därför, att ytterligare åtgärder böra vidtagas i syfte att möjliggöra inköp av framförallt halm till priser som jordbruket kan bära. Det av lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen för sådant ändamål framförda förslaget kan jag biträda. Kommissionen torde sålunda böra bemyndigas medgiva svenska spannmålsaktiebolaget att vid de av bolaget enligt kommissionens närmare föreskrifter verkställda transporter av halm mot ersättning av statsmedel bära förutom själva fraktkostnaderna även förekommande distributionskostnader samt så stor del av försäljningspriset som erfordras för att priset å halm inom de i Kungl. Maj:ts förenämnda beslut omförmälda områdena må kunna nedbringas till 7 öre per kilogram å mottagningssorten. För ett genomförande av en dylik anordning ha lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen ansett behöfligt att utöver förut anvisade medel ytterligare ett belopp av 400,000 kronor ställes till kommissionens förfogande. Detta belopp torde nu böra anvisas å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare bidrag till kostnader för transport m. m. av stråfoder* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 400,000.

*Departementets
chefen.*

I. Fiskeriväsendet.

[2.] 16. Bidrag till anskaffande av gasgeneratorer för fiskebåtar m. m., reservationsanslag. I skrivelse den 26 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande av dels 1,150,000 kronor för utlämnande av bidrag utan återbetalningsskyldighet till anskaffande av gasgeneratorer för fiskebåtar, dels ock likaledes 1,150,000 kronor till en lånefond för inköp och inmontering av gasgeneratorer i fiskebåtar. *Lantbruksstyrelsens* förslag innebär i huvudsak följande. Till fiskare, som anskaffade och inmonterade av statens bränslekommission godkända gasgeneratorer i sina fiskebåtar, skulle kunna utlämnas dels bidrag motsvarande halva kostnaden härför och dels ett räntefritt lån för täckande av andra hälften av kostnaderna. Lånen borde vara amorteringsfria under nio månader från lyftningsdagen samt därefter amorteras kvartals- eller halvårsvis med $\frac{1}{10}$ respektive $\frac{1}{6}$ av lånebeloppet. I regel borde ingen säkerhet behöva ställas för lånen. Det borde dock dels undersökas huruvida sökanden ägde sådana kvalifikationer att det kunde anses lämpligt att han komme i åtnjutande av ifrågavarande bistånd dels ock kontrolleras, att bidrag och lån användes för därmed avsett ändamål. För ifrågavarande lån borde uppläggas en särskild fond benämnd lånefonden för inköp och inmontering av gasgeneratorer för motordrift i fiskebåtar, vilken fond borde stå under statskontorets förvaltning. Bidrags- och låneverksamheten borde handhas av *lantbruksstyrelsen*.

Ur *lantbruksstyrelsens* motivering till förslaget må här återgivas följande.

Enligt vad *lantbruksstyrelsen* inhämtat har nu ett gengasaggregat lämpat för den mindre fiskebåtstyp, som allmänt användes på ostkusten och i de större insjöarna, konstruerats och inmonterats på en fiskebåt. Med detta aggregat hava även vissa prov företagits, som synas ha utfallit i stort sett tillfredsställande. För närvarande äro även aggregattyper lämpade för de större fiskebåtar, som användas på västkusten, under konstruktion. Försök angående gengasdriftens användbarhet i västkustfisket komma att anställas under den närmaste framtiden. Redan på förhand torde kunna sägas att gengasdriften icke är användbar för långa fiskeresor. Men även på västkusten företagas korta fiskeresor. Så är fallet med fisket vid Hallands kust samt med räkfisket, makrillfisket m. fl. fisken i Göteborgs och Bohus län, och vid dylika fisken torde förutsättningar finnas för användning av gengasdrift. Men endast praktiska försök kunna bringa klarhet härutinnan. Enligt preliminära uppgifter skulle kostnaderna för tillverkning och inmontering av ett aggregat avsett för en mindre fiskebåt uppgå till omkring 1,500 kronor. För större aggregat lämpade för fiskebåtarna på västkusten synas motsvarande kostnader kunna beräknas till omkring 2,000 kronor i medeltal.

Frågan om gengasdrift av fiskebåtar är visserligen ännu icke definitivt löst, men å andra sidan torde denna driftform vara den enda, som återstår för fiskarena om och när flytande motorbränsle icke längre står att få.

Installation av gengasaggregat i fiskebåtar draga dock kostnader som för fiskarena framstå såsom högst betydande. Även driftkostnaderna komma sannolikt att ställa sig höga. En dylik installation torde även anses medföra

en ekonomisk risk såtillvida, som man icke säkert vet, huru snart tillförseln av brännolja återigen kan bli mera normal.

Man torde därför icke kunna räkna med att fiskare i något avsevärt antal skulle utan stöd från statens sida övergå till gengasdrift. De allra flesta fiskare skulle icke heller förmå att ikläda sig de erforderliga kostnaderna.

Rörande behovet av medel för nu ifrågavarande ändamål har lantbruksstyrelsen yttrat:

Det är givetvis vanskligt att bedöma, hur många fiskare, som skulle komma att begagna sig av här ifrågavarande stödåtgärder för anskaffande av gengasaggregat. Beträffande ostkusten och de större insjöarna torde man emellertid åtminstone till en början icke böra beräkna, att större antal än omkring 1,000 fiskebåtar komma att omläggas till gengasdrift. Motsvarande antal på västkusten torde böra uppskattas till omkring 400. Om, som förut framhållits, kostnaden för varje aggregat för båtar på ostkusten och i insjöarna uppgår till 1,500 kronor och för västkustbåtar till 2,000 kronor, skulle för ifrågavarande stödåtgärder erfordras ($1,000 \times 750 + 400 \times 1,000 =$) 1,150,000 kronor för direkta understöd och lika stort belopp att utlämnas såsom lån.

Lantbruksstyrelsen har sedermera i skrivelse den 11 november 1940, med överlämnande av en skrivelse från svenska västkustfiskarnas centralförbund, hemställt, att ett belopp av 100,000 kronor måtte ställas till förfogande för utdelande såsom statsbidrag till insättande av tjärfövärmare å motorer i fiskebåtar. Lantbruksstyrelsen har i sin skrivelse vidare anfört:

Beträffande användandet av tjära för drivande av fiskemotorer har erfarenheten visat, att tjära av viss beskaffenhet kan användas härför. Dock erfordras åtminstone i vissa fall, att motorn förses med en s. k. förvärmare för att tjäran skall kunna brukas med tillfredsställande resultat. Förvärmaren avser att göra tjäran mera tunnflytande. En motorfabrik har redan konstruerat en dylik apparat, som finnes att köpa, och den betingar enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat ett pris av 435—525 kronor.

Kostnaderna bli emellertid ganska betungande för fiskarena. För att uppmuntra dem att skaffa sig ifrågavarande apparat vore det i hög grad önskvärt, att staten lämnade visst bidrag till täckande av kostnaderna. Detta synes så mycket mera påkallat, som det ur synpunkten av landets livsmedelsförsörjning torde vara angeläget, att allt göres för att fisket skall kunna i görligaste mån hållas i gång. För sin del skulle lantbruksstyrelsen finna det erforderligt, att staten bidroge med hälften av kostnaderna.

Det är knappast möjligt att med någon säkerhet beräkna huru stort belopp, som skulle bli behöfligt härför. Man torde emellertid kunna utgå från att 400 à 500 båtar bli nödsakade att skaffa sig apparaturen i fråga. Om varje båt skulle erhålla ett statsbidrag, motsvarande hälften av kostnaden, dock högst 250 kronor, skulle man kunna räkna med, att ett belopp av 100,000 kronor skulle erfordras.

Över lantbruksstyrelsens förstberörda förslag ha efter remiss *utlåtanden* avgivits av statskontoret den 7 november 1940 och av statens bränslekommission den 13 november 1940. Kommerskollegium har den 21 november 1940 avgivit yttrande över lantbruksstyrelsens båda förut omförmälda förslag.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande.

Statskontoret vill till en början erinra, att lån till anskaffning och inmontering av gengasaggregat redan nu utlämnas ur lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift samt att förslag föreligger om inrättandet av en särskild lånefond för anskaffande av dylika aggregat för viss handelsjöfart. Det synes ämbetsverket betänkligt, att på väsentligt andra villkor än dem, som gälla eller föreslagits för nämnda båda fonder, tillgodose en annan kategori av näringsidkare med lån för enahanda ändamål.

Med denna utgångspunkt måste statskontoret — som icke känner sig övertygat om nödvändigheten ur folkförsörjningssynpunkt av så stora uppoffringar från statens sida, som av lantbruksstyrelsen föreslagits — för sin del förorda den ändring i lånebestämmelserna, att bidrag utan återbetalningsskyldighet lämnas i väsentligt mindre utsträckning än förslaget avser, förslagsvis med allenast 20 procent av anskaffningskostnaden, samt att lån i stället beviljas med ett något högre belopp, förslagsvis intill 80 procent av samma kostnad. Vad beträffar låneräntan, torde den böra utgå efter samma grunder, som gälla för de nuvarande gasgeneratorlånen, eller i varje fall icke enligt lägre procenttal än det, som kan komma att bestämmas för den föreslagna för vissa handelsfartyg avsedda fonden. Det synes statskontoret ligga i sakens natur, att före beviljandet av dylika bidrag en undersökning av understödstagarens ekonomiska förhållanden bör äga rum, liksom även att en prövning bör ske beträffande arten av låntagarnas verksamhet i syfte att vinna garanti för att endast sådana personer, som ha fiske till huvudsaklig sysselsättning, må bli delaktiga av bidragen.

I fråga om lånesäkerheten har det synts statskontoret naturligt, att borgen eller annan säkerhet regelmässigt kräves och att eftergift därutinnan endast i undantagsfall må, efter lantbruksstyrelsens prövning, förekomma.

Därest den nya fonden konstrueras efter de av statskontoret ovan uppdragna linjerna, synas de för densamma erforderliga medlen — med i övrigt lika beräkningar — böra upptagas med ett till 1,800,000 kronor ökat belopp, under det att det för statsbidraget erforderliga anslaget torde kunna minskas till förslagsvis 350,000 kronor. Vid beräkningen av sistberörda belopp har hänsyn jämväl tagits därtill, att genom behovsprövningen åtskilliga ansökningar komma att lämnas utan bifall.

Statens bränslekommission, som tillstyrkt lantbruksstyrelsens förslag, har bland annat yttrat:

På grund av den knappa tillgången på flytande bränslen har tilldelningen för fiskets bedrivande icke kunnat ske med kvantiteter, som motsvara fulla behovet. Enligt bränslekommissionens beräkningar har för tiden september—oktober 1940 ställts till fiskets förfogande cirka 40 procent av det normala drivmedelsbehovet, varav cirka 34 procent mineraloljor och cirka 6 procent trätjäroljor. För tiden november—december hava cirka 48 procent av normala drivmedelsbehovet ställts till förfogande, varav cirka 28 procent mineraloljor och cirka 20 procent trätjäroljor (den beräknade tillverkningen för samma tid). För tiden efter den 1 januari 1941 kommer dock, såvida icke försörjningsläget avsevärt förbättras, förhållandena att bli sämre.

Bränslekommissionen anser sig för sin del icke kunna bedöma, huruvida den genom lantbruksstyrelsens förslag gjorda avvägningen av ifrågavarande stödverksamhet för lantbruk och fiske är skäligen, men förutsätter, att lantbruksstyrelsen, som utgör det statliga organet för handläggning av ärenden rörande båda de nämnda näringsgrenarna, funnit den nu föreslagna krafti-

gare stödverksamheten för gengasdrift på fiskebåtar berättigad med hänsyn till de särskilda förhållanden, under vilka fiskerinäringen arbetar.

Bränslekommissionen får därför för sin del tillstyrka den av lantbruksstyrelsen gjorda framställningen.

Kommerskollegium har i sitt yttrande anfört i huvudsak följande.

Under rådande förhållanden måste det framstå såsom synnerligen angeläget att fisket kan bedrivas i största möjliga utsträckning, enär en avsevärd minskning i tillgången på fisk kan komma att medföra icke oväsentliga rubbningar i landets livsmedelsförsörjning. Medan transportväsendet till lands i förhållandevis stor utsträckning kunnat upprätthållas genom övergång från bensin- och oljedrift till sådan med gengas, har för fiskets del gengasdriften hittills knappast kommit till någon användning. Detta sammanhänger med vissa tekniska svårigheter, som ännu äro förknippade med gengasens användning som drivmedel till olika slag av båtmotorer. De fiskebåtar, som framställningen närmast berör, utgöras av mindre, öppna båtar, med motorer om cirka 5 till 20 à 40 hkr. Även om man vid utprovning av gengasaggregat för förgasaremotorer har kunnat konstatera förhållandevis goda resultat, torde gengasdrift vid tändkulemotorer ännu icke få anses vara praktiskt löst. Hittills erhållna resultat ingiva dock förhoppning om att svårigheterna så småningom skola kunna bemästras. Ett betydande arbete nedlägges även på frågan att tillgodogöra inom landet framställda olika slag av tjärolja till drivmedel för båtmotorer.

De möjligheter, som för närvarande finnas för fiskare att erhålla särskilda lån för anskaffande av gengasaggregat, utgöras av lån ur lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift. Lån från nämnda fond kunna dock endast beviljas till belopp motsvarande högst 80 procent av den sammanlagda verkliga kostnaden för anskaffande av generator med tillbehör, för anordningarnas anbringande samt för erforderliga ändringsarbeten å fordonet eller motorn, dock högst 2,000 kronor. Å lånen utgår därjämte ränta med tre procent. Med hänsyn till fiskerinäringens åtminstone för närvarande mindre ekonomiska bärkraft torde emellertid förenämnda lånefond få anses komma att för fiskets del endast i ringa mån kunna komma att medverka till en önskvärd övergång från olje- till gasgeneratordrift. Med hänsyn till den stora betydelse, som upprätthållandet av landets fiske under rådande förhållanden får anses innebära för landets folkförsörjning, anser sig kommerskollegium böra tillstyrka att de av lantbruksstyrelsen äskade medlen snarast böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att tagas i anspråk för att underlätta anskaffningen av maskinapparatur för fiskets behov, i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som av lantbruksstyrelsen förordas.

Såsom framgår av vad statens bränslekommission anfört synas möjligheterna att under nästa år kunna förse fiskerinäringen med behövliga mängder brännolja vara synnerligen små. Enligt vad utredningen givit vid handen har numera i varje fall i viss omfattning problemet att driva fiskebåtarna med gengas vunnit sin lösning. Arbetet härpå pågår emellertid alltjämt och förhoppningar synas föreligga att spørsmålet så småningom helt skall kunna lösas på ett tillfredsställande sätt. För att fiskarena skola bliva i tillfälle att övergå till gengasdrift torde bistånd från statsmakternas sida vara ofrånkomligt. Kostnaderna att insätta gengasaggregat i fiskebåtarna äro av

*Departements-
chefen.*

den storlek, att fiskarena i allmänhet icke äro i stånd att utan hjälp bära dessamma. Denna hjälp från statsmakternas sida torde bära få formen av dels bidrag och dels lån. Jag kan därför biträda det av lantbruksstyrelsen härutinnan framlagda av de hörda myndigheterna tillstyrka förslaget dels om anvisande av medel för utlämnande av bidrag till inköp och inmontering av gengasaggregat i fiskebåtar, dels ock om inrättande av lånefond för ifrågavarande ändamål.

Vid övervägande av frågan i vilken omfattning bidrag och lån böra lämnas anser jag mig med hänsyn till fiskerinäringens för närvarande ganska bekymmersamma läge böra härutinnan ansluta mig till lantbruksstyrelsens förslag. Jag förordar därför, att bidrag måtte lämnas för högst hälften av ifrågavarande kostnader samt lån för högst återstående hälft av samma kostnader. Sammanlagda beloppet av bidrag och lån torde icke böra överstiga 2,000 kronor. För lånen torde böra åtnjutas räntefrihet. I fråga om säkerheten för lån synes böra gälla att densamma må kunna eftergivnas, då så prövas skäligt. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma tiden för amorteringsfrihet samt amorteringstidens längd. Givet är att innan lån eller bidrag lämnas vederbörande hjälpsökandes kvalifikationer undersökas. Därest de av lantbruksstyrelsen omförmälda tjärförvärmarna visa sig ändamålsenliga, torde anskaffandet av dylika anordningar böra kunna inrymmas under den av mig förordade understödsverksamheten. Handhavandet av densamma torde lämpligen kunna anförtros lantbruksstyrelsen. Lånefonden, som torde böra benämnas lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar, synes böra stå under statskontorets förvaltning.

Beträffande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål anser jag att ett belopp av 1,150,000 kronor bör anvisas till bidragsverksamheten samt ett lika stort belopp till lånefonden. Till frågan om anvisande av medel till denna fond återkommer jag vid anmälan av anslag berörande kapitalinvesteringar. Några särskilda medel torde icke behöva ställas till förfogande för utlämnande av bidrag till inköp av förutnämnda tjärförvärmare utan torde bidrag för detta ändamål kunna utgå från nyssberörda bidragsbelopp av 1,150,000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av att medel för ifrågavarande understödsverksamhet finnas tillgängliga redan under innevarande budgetår vill jag förorda att anslag för ändamålet äskas å tilläggsstat I till riksstaten för sagda budgetår.

Under återopande av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande av gasgeneratorer för fiskebåtar m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av . . . . kronor 1,150,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Per Eldin.

Bilaga 7.

Egentliga statsutgifter.

Elfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Eriksson, anmäler härefter under folkhushållningsdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

D. Diverse.

[1.] **4 b. Reglering av priserna å vissa jordbruksförnödenheter, reservationsanslag.** I skrivelse den 9 juli 1940 hemställde statens livsmedelskommission att vissa åtgärder måtte vidtagas i syfte att möjliggöra genomförande av en inom kommissionen upprättad plan för tilldelning till jordbruket under nästkommande konsumtionsår av kraftfoder och konstgödselmedel ävensom för prisreglering beträffande nämnda varor.

Härom anförde kommissionen bland annat:

En planering av tilldelningen till jordbruket under konsumtionsåret 1940/41 av kraftfoder och konstgödselmedel vore ur skilda synpunkter nödvändig. Med hänsyn till att det härvid vore fråga om några av de mest betydelsefulla av jordbrukets produktionsmedel syntes denna planering böra avse icke endast en fördelning av tillgängliga kvantiteter utan även de priser, till vilka produktionsmedlen skulle tillhandahållas jordbruket. Det vore i hög grad angeläget, att priserna å kraftfoder och konstgödselmedel icke bleve föremål för större eller oberäknade förändringar. I stället borde man försöka i görligaste mån hålla priserna stabila, detta även om marknadsläget för importvarorna skulle ge anledning till en prishöjning men denna kunde undvikas utan åtgärder av direkt subventionell karaktär.

Kommissionen framhöll vidare, att det oljekaksfoder, som kunde inköpas utifrån, betingade relativt höga priser, medan de statliga reservlagren av kraftfoder inköpts avsevärt billigare. Genom att reservlagren toges i anspråk möjliggjordes därför en viss prisutjämning. Jämväl beträffande konstgödselmedel syntes vissa prisutjämnings, delvis med anlitande av reservlagren, böra kunna komma ifråga till fullföljande av en prispolitik på längre sikt.

Med anledning av denna framställning beslöt Kungl. Maj:t den 1 augusti 1940 bland annat bemyndiga statens reservförrådsnämnd att från statens reservförråd utlämna kraftfoder och konstgödselmedel enligt anvisningar av livsmedelskommissionen till priser, som prövades svara mot gängse marknadspris i Sverige, samt att uppdraga åt livsmedelskommissionen att inkomma med förslag till bestämmelser om inrättande vid kommissionen av en särskild clearingkassa för reglering av marknadspriserna å kraftfoder och konstgödselmedel, varjämte Kungl. Maj:t förklarade sig vilja framdeles, efter förnyad framställning av kommissionen, meddela beslut om anvisande av särskilda medel för sådan utjämning av priserna å kraftfoder och konstgödselmedel, som kunde befinnas påkallad.

I skrivelse den 11 september 1940 hemställde *livsmedelskommissionen* där-
efter, att Kungl. Maj:t måtte *dels* bemyndiga kommissionen att med foder-
intressentföreningen u. p. a., aktiebolaget förenade superfosfatfabriker, sven-
ska superfosfat försäljnings aktiebolaget, Stockholms superfosfat fabriks
aktiebolag, svenska importföreningen för konstgödselmedel u. p. a., svenska
konstgödnings aktiebolaget och svenska lantmännens riksförbund, förening
u. p. a., ingå avtal angående reglering av marknadspriserna å kraftfoder och
konstgödselmedel i huvudsaklig överensstämmelse med vid skrivelsen fogade
avtalsförslag, *dels* besluta, att en clearingkassa för reglering av nämnda pri-
ser skulle inrättas inom kommissionen, ävensom godkänna ett vid skrivelsen
fogat utkast till bestämmelser för en sådan kassa, *dels* ock ställa ett belopp av
3,000,000 kronor till kommissionens förfogande för bestridande av de med
clearingkassans verksamhet förenade kostnaderna.

Till stöd för denna framställning, i vad den avsåge inrättandet av clearing-
kassan, anförde kommissionen följande:

I anslutning till de allmänna grunder, som angåves i förenämnda skrivelse
av den 9 juli 1940, hade livsmedelskommissionen låtit upprätta ett vid den nu
ifrågavarande skrivelsen fogat utkast till bestämmelser angående inrättande
inom kommissionen av en clearingkassa för reglering av marknadspriserna
å kraftfoder och konstgödsel. Vid utformandet av bestämmelserna hade kom-
missionen utgått ifrån, att det lämpligaste sättet att åstadkomma den önsk-
värda regleringen vore att genom civilrättsliga avtal träffa överenskommelse
med samtliga intresserade parter rörande en enhetlig prissättning å de med
regleringen avsedda varorna. Med denna utgångspunkt hade kommissionen
trätt i förhandlingar dels med foderintressentföreningen u. p. a., dels med
svenska importföreningen för konstgödselmedel u. p. a. och de företag, som
inginge såsom medlemmar i denna förening. Dessa förhandlingar hade resul-
terat i att mellan kommissionen, å ena, samt envar av nämnda sammanslut-
ningar och företag, å andra sidan, ingåtts i stort sett likalydande preliminära
avtal, som i huvudsak innebure, att kommissionen skulle äga fastställa utför-

säljningspriset för samtliga med regleringen avsedda varor ävensom de enskilda företagens tillverknings- eller anskaffningskostnader för varorna. Där- est beträffande viss vara sistnämnda kostnader understege utförsäljningspri- set, skulle företaget vara skyldigt att för den kvantitet av varan, som försål- des, inleverera skillnaden till kommissionen. I motsatt fall skulle företaget vara berättigat att av kommissionen erhålla ersättning för skillnaden.

Det preliminära avtalet mellan kommissionen och foderintressentföreningen innefattade enligt sin ordalydelse alla slag av importerade kraftfodermedel ävensom fodercellulosa. Nämnda förening hade, under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande, åtagit sig att inköpa och distribuera 50,000 ton foder- cellulosa. Då det i brist på all erfarenhet på området icke för närvarande kunde med någon grad av säkerhet bedömas, huruvida avsättning för detta parti kunde vinnas till ett pris, som täckte anskaffnings- och distributionskostna- derna och som kommissionen i och för sig funnit skäligt, hade det befunnits lämpligt att bereda kommissionen — givetvis efter Kungl. Maj:ts godkän- nande — möjlighet att, om så erfordrades, ersätta skillnaden mellan nämnda kostnader och det pris, vartill utförsäljningen kunde ske.

Vid uppgörandet av förutnämnda utkast till bestämmelser angående in- rättande av en clearingkassa för prisreglering hade man utgått från att en sådan kassa borde inrättas inom kommissionen. Detta innebure, att beslu- tanderätten i frågor som berörde kassan skulle tillkomma kommissionen. Kassans medel skulle emellertid bokföras för sig och hållas skilda från kom- missionens övriga medel. Det hade vidare förutsatts, att vid kassans upphö- rande eventuellt kvarstående medel skulle inlevereras direkt till statskontoret. De medel, som på grund av oförmälda avtal inlevererades till kommissio- nen, skulle överföras till kassan och utbetalningar, som kommissionen på grund av avtalen vore förpliktad göra, skulle verkställas ur kassan. Avsik- ten vore att anordna en gemensam clearing för samtliga de varuslag, som omfattades av avtalen. Medel, som inflöte på grund av regleringen för ett visst varuslag, skulle således kunna tagas i anspråk för utjämning av priset på ett annat varuslag.

Beträffande därefter storleken av de medel, som behövde ställas till för- fogande för åstadkommande av nu ifrågavarande reglering av priserna å kraft- foder och konstgödselmedel, räknade kommissionen på följande sätt:

I fråga om *kraftfoder* skulle clearingkassan för bibehållande av priset å *oljekraftfoderblandningar* vid 23 kronor 50 öre per deciton, vilket kunde betraktas såsom marknadspris i Sverige å oljekaksfoder, behöva tillskjuta 1 krona 50 öre per deciton. Då den av kommissionen uppgjorda ransonerings- planen innebure en förbrukning under konsumtionsåret 1940/41 av cirka 110,000 ton kraftfoderblandningar, skulle sålunda totalt för ändamålet er- fordras 1,650,000 kronor, eller, då berörda kvantitet måhända komme att något utökas, i runt tal 2,000,000 kronor. För eventuell clearing av priserna å andra kraftfodermedel (fodercellulosa m. m.) behövde enligt kommissio- nens mening medel däremot icke anvisas.

För utjämning av priserna å *konstgödselmedel* beräknade kommissionen, i vad det gällde *superfosfat*, att högst 500,000 kronor av clearingmedel skulle erfordras för att bibehålla oförändrade priser å de 175,000 ton av denna vara, som vore avsedda att utlämnas under konsumtionsåret 1940/41. Beträffande *kali* räknade kommissionen med att, då inköpspriset för detta gödselmedel i genomsnitt hade utgjort 11 kronor 44 öre per deciton under det att försälj- ningspriset å varan utgjorde 11 kronor 85 öre per deciton, cirka 350,000 kro- nor skulle inflyta till clearingkassan vid försäljning av till förfogande stående

85,000 ton. I fråga om *kalksalpeter* ansåge kommissionen, att med hänsyn till de priser å övriga konstgödselmedel, med vilka man hade att räkna, anledning icke förefunnes att tillskjuta clearingmedel för att nedbringa kalksalpeterpriset, som beräknades att till våren 1941 bliva 2 kronor högre per deciton än det varit sistlidna vårsäsong. Angående *kalkkväve* förordade kommissionen, att priserna härå utjämnades med clearingmedel, för vilket erfordrades cirka 960,000 kronor. Beträffande slutligen övriga konstgödselmedel såsom *chilesalpeter* och *ammoniumsulfat* ansåge kommissionen någon prisutjämning icke erforderlig.

Sammanfattningsvis uppskattade kommissionen i sin skrivelse anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål till $(2,000,000 + 500,000 - 350,000 + 960,000 =) 3,110,000$ kronor eller i runt tal 3,000,000 kronor.

Genom beslut den 27 september 1940 förordnade Kungl. Maj:t att inom statens livsmedelskommission skulle inrättas en särskild clearingkassa för reglering enligt Kungl. Maj:ts bestämmande av marknadspriserna inom landet å förnödenheter för jordbrukets behov. Därjämte föreskrev Kungl. Maj:t, att clearingkassans medel skulle insättas på särskild checkräkning i riksbanken för clearingkassan, å vilken räkning livsmedelskommissionen skulle äga dragningsrätt, att kassans medel icke finge tagas i anspråk för annat ändamål än nu sagts, samt att, därest vid regleringens upphörande medel skulle finnas kvar i kassan, dessa medel skulle inlevereras till statsverket genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning. Vidare bemyndigade Kungl. Maj:t livsmedelskommissionen att med de i kommissionens förberörda skrivelse angivna sammanslutningarna och företagen ingå avtal rörande reglering av marknadspriserna å kraftfoder och konstgödselmedel i huvudsaklig överensstämmelse med i ärendet ingivna avtalsförslag samt bestämde att de medel, som på grund av avtal med förenämnda sammanslutningar och företag komme att inlevereras till livsmedelskommissionen, skulle överföras till clearingkassan och att de utbetalningar, som kommissionen på grund av dylika avtal vore förpliktad göra, skulle ersättas ur clearingkassan. Kungl. Maj:t förklarade därjämte, att med regleringen av marknadspriserna å kraftfoder och konstgödselmedel under tiden till och med den 30 juni 1941 skulle åsyftas ett sådant prisläge, att vad som med tillämpning av sagda avtal kunde komma att utbetalas av kommissionen efter avdrag av vad som enligt samma avtal skulle inlevereras till kommissionen icke överstege, i vad avsåge regleringen av priserna å kraftfoder 1,800,000 kronor samt beträffande regleringen av priserna å konstgödselmedel 1,200,000 kronor. Slutligen anbefalldes Kungl. Maj:t statskontoret att från det å förskottsstat för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder (a), på rekvisition av livsmedelskommissionen, insätta sammanlagt högst tre miljoner kronor å clearingkassans checkräkning i riksbanken.

Samma dag bemyndigade Kungl. Maj:t, med anledning av en av statens livsmedelskommission i skrivelse den 20 i samma månad hos Kungl. Maj:t gjord framställning, livsmedelskommissionen att med vissa företag, som

framställa skördegarn, ingå avtal rörande reglering av marknadspriset på skördegarn i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid kommissionens skrivelse fogat avtalsförslag, som uppgjorts efter samma grunder som beträffande konstgödsel och kraftfoder. Kungl. Maj:t förklarade tillika, att med regleringen av marknadspriset å skördegarn skulle åsyftas ett sådant prisläge, att vad som med tillämpning av sagda avtal kunde komma att utbetalas av kommissionen icke överstege vad som jämlikt samma avtal skulle inlevereras till kommissionen.

I en till folkhushållningsdepartementet inkommen promemoria av den 21 oktober 1940 har *livsmedelskommissionens ordförande* anfört att, då det vore sannolikt, att clearingkassan i fortsättningen kunde behöva anlitas för reglering av priserna jämväl å vissa kraftfodermedel, som hädanefter under budgetåret komme att importeras från utlandet, medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1940/41 komme att ökas till 5,000,000 kronor.

En förutsättning för att nuvarande priser å olika jordbruksprodukter skola kunna hållas oförändrade är otvivelaktigt att priserna å de viktigare jordbruksförnödenheterna ej undergå några större förändringar. Till dessa förnödenheter höra åtskilliga importvaror såsom oljekakor och flertalet gödningsmedel. Att låta prisbildningen å dessa förnödenheter bliva beroende av de mer eller mindre tillfälliga förhållanden, varunder importen för närvarande sker, kan givetvis ej ifrågakomma. Det har därför varit nödvändigt att vidtaga anordningar för utjämning av priserna å olika jordbruksförnödenheter av utländskt ursprung. I sådant syfte har, som förut nämnts, inom livsmedelskommissionen inrättats en clearingkassa för reglering av marknadspriserna inom landet å förnödenheter för jordbrukets behov. Ifrågavarande prisreglering omfattar för närvarande kraftfoder, konstgödsel samt skördegarn. Om så befinnes lämpligt kommer regleringen att utvidgas att avse även andra jordbruksförnödenheter.

*Departements-
chefen.*

Vid kassans inrättande utgick man givetvis från att i den prisutjämning, som vore avsedd att åvägabringas med anlitan av kassan, även de statliga reservlagren skulle deltaga, i den mån försäljning från dessa ägde rum. Den tanken har vidare framförts, att reservförrådsnämnden vid försäljningar från dessa lager skulle räkna sig till godo ett pris, som låge under det fastställda clearingpriset, och att skillnaden mellan detta senare pris och nämndens avräkningspris skulle tillföras clearingkassan för att användas i utjämnings syfte. Detta komme emellertid att innebära, att clearingkassan erhöle tillskott från reservförrådsnämnden i form av vara till underpris för att man på så sätt skulle kunna hålla nere marknadspriset för varan i fråga. En dylik anordning har icke ansetts lämplig.

I nuvarande läge är det emellertid synnerligen angeläget, att prisstegringar å de viktigare jordbruksförnödenheterna om möjligt undvikas. Med hänsyn härtill har Kungl. Maj:t på sätt förut omnämnts den 27 september 1940 från förskottsstat anvisat 3,000,000 kronor att av livsmedelskommissionen använ-

das i mån av behov för reglering av priserna å kraftfoder och gödningsmedel. Detta belopp synes nu böra täckas genom att motsvarande summa anvisas under elfte huvudtiteln å tilläggsstat I.

I anslutning härtill må framhållas, att priserna å de myckenheter kraftfoder, som i fortsättningen kunna förväntas komma att importeras under innevarande budgetår, sannolikt bliva väsentligt högre än man tidigare räknat med. För att förhindra en alltför stark stegring i priserna å utländskt kraftfoder torde således erfordras ytterligare medel för clearingkassan. Enligt vad jag inhämtat läser prisutjämnningen i avseende å konstgödselmedel icke komma att taga det härför avsedda delbeloppet, 1,200,000 kronor, av de förskottsvis anvisade medlen helt i anspråk, varför viss del härav torde bliva disponibel för prisregleringen å kraftfoder. Med hänsyn till storleken av den väntade importen av kraftfoder synes emellertid de nu tillgängliga medlen, inberäknat vad som må återstå från prisregleringen å konstgödselmedel, icke bliva tillräckliga för prisregleringen å kraftfoder. Det medelstillskott som erfordras för clearingkassan har inom livsmedelskommissionen beräknats till 2,000,000 kronor. Jag tillstyrker, att detta belopp blir tillgängligt.

I enlighet med det anförda böra således sammanlagt (3,000,000 + 2,000,000 =) 5,000,000 kronor anvisas å driftbudgeten under elfte huvudtiteln för reglering av priserna å vissa jordbruksförnödenheter. Anslaget bör erhålla reservationsanslags natur.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av priserna å vissa jordbruksförnödenheter* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av . . . . . kronor 5,000,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Curt Nordwall.

Bilaga 8.

Utgifter för statens kapitalfonder.

Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler frågor om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

Vid anmälan av propositionen nr 1 till årets urtima riksdag angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 utgick jag från att förslag om äskande av medel för avskrivningsändamål borde framläggas senare under riksdagen, när investeringsbehoven kunde fullständigare överblickas. De sammanlagda äskandena i nyssnämnda proposition under kapitalbudgeten uppgingo till 63,974,500 kronor. Senare avlåtna förslag innefatta en ökning av detta belopp med 129,422,200 kronor till 193,396,700 kronor. Dessa investeringar kräva blott till en mindre del omedelbar avskrivning, emedan större delen därav representerar förlagskapital för statlig krigsförsäkring eller räntabla investeringar.

Jag torde nu få i korthet redogöra för de fall, i vilka viss omedelbar avskrivning erfordras. Hemställan göres i det följande om att anslag skola äskas av riksdagen i enlighet med här framlagda förslag.

Statens affärsverksfonder. Det av urtima riksdagen anvisade anslaget å 125,000 kronor till förflyttning av viss stationsutrustning vid telegrafverket, vilket anslag varit påkallat ur försvarssynpunkt, bör i sin helhet avskrivas. Beträffande det anslag å 300,000 kronor till anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar, varom förslag framlagts denna dag, bör avskrivning ske i samma utsträckning, som tillämpas för mot-

svarande anslag å riksstaten för innevarande budgetår, eller alltså med 50 procent.

Lufffartsfonden. Under denna fond har av urtima riksdagen anvisats ett anslag å 1,900,000 kronor till byggande och förbättring av flygplatser. I enlighet med de regler, som gälla för fonden, bör anslaget i sin helhet avskriv-
vas.

Statens allmänna fastighetsfond. Under denna rubrik hava vid urtima riksdagen tillkommit två anslag, som enligt de för fonden gällande avskrivningsreglerna böra helt avskrivas, nämligen ett anslag å 45,000 kronor till anordnande av skyddsrum vid statens anstalt för fallandesjuka och ett anslag å 76,000 kronor till byggnads- och inredningsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet. Detsamma gäller det denna dag anmälda anslaget å 15,000 kronor till anordnande av en varuhiss i försvarsdepartementets byggnad. De två övriga under fonden uppförda anslagen, nämligen till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (850,000 kronor) och till uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt (44,500 kronor) böra med tillämpning av nämnda principer avskrivas till 50 procent. Det sammanlagda avskrivningsbehovet under statens allmänna fastighetsfond uppgår sålunda till $(45,000 + 76,000 + 15,000 + 425,000 + 22,250 =) 583,250$ kronor.

Försvarsväsendets fastighetsfond. Med hänsyn till de principer för avskrivning av i fonden investerade medel, som framlades i propositionen nr 184 till 1939 års lagtima riksdag och av riksdagen godkändes, bör med vissa undantag grundavskrivning ske med 50 procent av de belopp, som av urtima riksdagen anvisas för militära anläggningar.

Vad beträffar det till anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m. anvisade anslaget å 15,000,000 kronor beräknades, såsom av propositionen nr 38 till urtima riksdagen framgår, för innevarande budgetår ett belopp av 19,000,000 kronor bliva erforderligt för ifrågavarande arbeten. Enligt vad i propositionen framhölls, borde emellertid från sistnämnda belopp dragas ett tidigare från vederbörligt förskottsanslag anvisat belopp om 4,000,000 kronor, vilket täckts av anslag å driftbudgeten. Med anledning härav bör det belopp, som eljest enligt gällande grunder bort avskrivas, d. v. s. 9,500,000 kronor, minskas med 4,000,000 kronor till 5,500,000 kronor.

Anslaget till förläggning av jaktflottiljer å 3,662,000 kronor bör avskrivas till hälften. Beträffande anslaget å 2,375,000 kronor till ytterligare medel för förläggning av jaktflottiljer är ett belopp av 1,900,000 kronor avsett att användas för anordnande av i berg insprängda hangarer. Till denna del torde investeringen icke böra avskrivas. Det återstående beloppet, 475,000 kronor, vilket avser anläggningar ovan jord, torde i överensstämmelse med de angivna riktlinjerna böra avskrivas med 50 procent. Dessa båda anslag, sammanlagt uppgående till 6,037,000 kronor, böra sålunda avskrivas med ett belopp av 2,068,500 kronor.

Anslagen till iståndsättnings- eller moderniseringsarbeten, om- och tillbyggnadsarbeten eller arbeten å skjutbanor och dylikt torde böra helt avskrivas. Jag torde i annat sammanhang denna dag få anmäla vissa principfrågor som uppställt sig vid beräkningen av avskrivningsanslag för investeringar, som avse såväl nybyggnadsarbeten som ombyggnader eller materielanskaffning. Av i berörda sammanhang anförda skäl har avskrivning i dessa fall ansetts böra ske schablonmässigt med 50 procent.

Med tillämpning av dessa grunder skulle avskrivning ske i enlighet med följande sammanställning:

A n s l a g	Investering kronor	Avskrivning kronor
Arméförvaltningens delfond:		
Iståndsättningsarbeten å lantförsvarets byggnader	1,000,000	1,000,000
Vissa garagebyggnader för armén	5,600,000	2,800,000
Anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m.	15,000,000	5,500,000
Anläggning för viss krigsindustriell tillverkning ..	400,000	200,000
Vissa byggnadsarbeten vid Skillingaryds skjutfält	250,000	125,000
Ombyggnad av manskapsbaracken vid Svea ingenjörkårs förläggning på Laxön	45,000	45,000
Byggnadsarbeten vid vissa försvarsväsendets fabriker	938,000	469,000
Restaurering av rikssalen å Karlbergs slott	55,000	55,000
Exercishus för tekniska övningar vid Bodens ingenjörkår	120,000	60,000
Verkstadsbyggnad för Skånska trängkåren	120,000	60,000
Tillbyggnad av Norrlands dragonregementes kasern	125,000	62,500
Ordnande av förläggningen å Revingehed	750,000	375,000
Ordnande av förläggningen å Grytans skjutfält . .	180,000	90,000
Ordnande av förläggningen å Rinkaby	380,000	190,000
Ordnande av förläggningen å Tofta skjutfält . . .	140,000	140,000
Ordnande av manskapsförläggningen vid intendenturkompaniet i Boden	120,000	60,000
Ordnande av förläggningen vid Skillingaryd . . .	495,000	247,500
Ordnande av förläggningen vid Gotlands artillerikår	600,000	300,000
Vissa byggnadsarbeten vid Smålands arméartilleriregemente	400,000	200,000
Nybyggnad för intendenturverkstäder vid Västerbottens regemente	100,000	50,000
Pjäsexercishus vid Östgöta och Karlsborgs luftvärnsregementen	700,000	350,000
Tillbyggnad av pjäsexercishus vid Bodens artilleriregemente	175,000	87,500
Om- och tillbyggnad av proviantmagasin vid Hälsinge regemente	60,000	60,000
Vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid Norrbottens regemente	160,000	160,000

A n s l a g	Investering kronor	Avskrivning kronor
Ny sjukstuga vid Livregementets husarer	175,000	87,500
Tillbyggnad av sjukstugan vid Bodens artilleri- regemente	80,000	40,000
Kulspruteskjutbana vid Jönköpings-Kalmar rege- mente	40,000	40,000
Pionjärstridsbana på Järvafältet	70,000	70,000
Utvidgning av Bodens skjutfält	10,200	—
Pansarvärnskanonskjutfält vid Boden	150,000	—
Inköp av fastighet för förläggning av luftvärns- förband i Malmö	130,000	—
Marinförvaltningens delfond:		
Iståndsättningsarbeten å marinens byggnader . . .	900,000	900,000
Moderniserings- och iståndsättningsarbeten inom förtutvarande Göta livgardes fästningsbataljons kasernetablissemment	220,000	220,000
Ändringsarbeten inom ingenjörkårsetablissemmentet i Karlskrona	125,000	125,000
Vissa anläggningar vid flottans skifferoljeverk å Kinnekulle	2,200,000	1,100,000
Modernisering av Stockholms örlogsvärv	430,000	430,000
Modernisering av matinrättningarna vid vissa kustartilleriets anläggningar	50,000	50,000
Sporthall för kustflottan vid Hårsfjärden	450,000	225,000
Slipar och förvaringshallar för motortorpedbåtar m. m.	2,900,000	1,450,000
Förråd för artilleri- och fortifikationsmateriel m. m. vid kustfästningarna	1,250,000	625,000
Förråd för intendentur- och sjukvårdsmateriel vid marinen	635,000	317,500
Garagebyggnader m. m. vid kustfästningarna . . .	340,000	170,000
Flygförvaltningens delfond:		
Förläggning av jaktflottiljer	6,037,000	2,068,500
Nytt kasernetablissemment för fjärrspaningsflottilj	5,000,000	2,500,000
Merkostnad för hangarbyggnad å Malmen	237,000	118,500
Iståndsättningsarbeten vid Västmanlands flygflottilj	85,000	85,000
Iståndsättande av hangarbyggnad vid Västgöta flygflottilj m. m.	95,000	95,000
Vissa anläggningar för Västmanlands och Skara- borgs flygflottiljer	143,000	71,500
Vissa barack-, hangar- och förrådsbyggnader m. m. vid flygvapnet	695,000	347,500
Vissa byggnadsarbeten vid flygvapnet	5,310,000	2,655,000

A n s l a g	Investering kronor	Avskrivning kronor
Iståndsättande av signalbarack vid flygkrigsskolan	50,000	50,000
Vissa iståndsättningsarbeten m. m. å flygvapnets byggnader.....	1,175,000	1,175,000
Merkostnader för vissa flygfältsarbeten m. m....	1,539,000	1,539,000
Anordnande av fårfarm vid Skaraborgs flygflottilj	160,000	80,000
Anordnande av krigsflygfält m. m.....	1,330,000	1,330,000
Flygfältsarbeten m. m. vid Svea flygflottilj.....	100,000	100,000.

Det sammanlagda avskrivningsbehovet under försvarsväsendets fastighetsfond uppgår alltså till 30,751,500 kronor.

Statens utlåningsfonder. Med de regler för amortering och förräntning som gälla för de utlåningsfonder, beträffande vilka investeringsanslag äskats å kapitalbudgeten, torde avskrivning böra ske på sätt av följande tabla framgår:

L å n e f o n d	Investering kronor	Av- skrivnings- procent	Av- skrivnings- anslag kronor
Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden	500,000	21.5	107,500
Spannmålskreditfonden	2,000,000	—	—
Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motor-drift	14,500,000	25	3,625,000
Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar	1,150,000	100	1,150,000
Hemslöjdslånefonden	1,500,000	20	300,000
Statens sekundärlånefond för rederinäringen	250,000	—	—
Statens lånefond för anskaffande av gasgeneratorer för vissa fartyg	1,500,000	25	375,000

Fonden för låneunderstöd. Å kapitalbudgeten har under denna fond anvisats 500,000 kronor till lån för bostadsförbättringsverksamhet. I likhet med vad som tillämpas beträffande det å riksstaten för innevarande budgetår anvisade anslaget för samma ändamål torde avskrivningen böra motsvara 27 procent av investeringens belopp eller alltså 135,000 kronor.

Fonden för förlag till statsverket: Avskrivning å anläggningsskapital för nya sulfitsprittfabriker. Med bifall till proposition nr 58 har 1940 års urtima riksdag under fonden för förlag till statsverket å tilläggsstat I anvisat ett reservationsanslag å 5 miljoner kronor, att användas till anläggningsskapital för nya sulfitsprittfabriker eller för utvidgning av äldre företag. Anslagsmedlen äro liksom de av 1939 års urtima riksdag för samma ändamål anvisade medlen avsedda att utlämnas såsom lån för anläggningar, som skola vara helt avskrivna inom en tid av 10 år. Avbetalning av de utlånade beloppen skall ske i den formen, att vederbörande företag vid leverans av sulfitsprit till aktiebolaget Vin- & spritcentralen icke

utfår den del av likviden, som motsvarar beräknad avskrivning och förräntning å anläggningskapitalet. Vid bolagets återförsäljning av spriten erhålles härigenom en extra inkomst, som tillföres statsverket över inkomsttiteln rusdrycksförsäljningsmedel: parthandelsbolag och som kommer att bereda täckning för en över budgeten verkställd successiv avskrivning av de utlånade beloppen. Med hänsyn härtill bör förevarande anslag i likhet med vad som sker beträffande det tidigare anslaget regleras genom årliga avskrivningsanslag å 500,000 kronor under en 10-årsperiod. Till påbörjande av denna avskrivning torde av urtima riksdagen äskas ett reservationsanslag av 500,000 kronor under huvudtiteln för avskrivning av nya kapitalinvesteringar. Framdeles bör motsvarande anslag upptagas under huvudtiteln för avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster.

Förlagskapital för inköp av förnödenheter, m. m. Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1939 års statsverksproposition (Avskrivningar av nya kapitalinvesteringar) framlagda förslag har riksdagen (skr. nr 460, p. 6) godkänt vissa principer för redovisningen av investeringar vid den statliga lagerhållningen. Syftet med de sålunda godkända principerna är, att de belopp av bensinskatt och skatt å oljekakor, som inflyta vid import för reservförrådsnämndens räkning, skola redovisas såsom inkomster å vederbörande specialbudgeter först under det budgetår, då motsvarande inkomster inflyta till nämnden genom försäljning ur lagren, och icke vid den tidpunkt, då skatterna i samband med införseln till riket enligt vanliga regler erläggas av nämnden och därvid i viss mening förskotteras med kapitalmedel. Det åsyftade resultatet ernås genom att, sedan skatterna erlagts, lagervärdet för varorna nedskrivs med samma belopp och, för täckande av sålunda uppkommen förlust, särskilda avskrivningsanslag omedelbart anvisas att utgå av medel, som eljest skulle avsatts till vederbörande specialbudgetsfonder. När varorna sedermera försäljas skola belopp, motsvarande skatterna vid denna tidpunkt, dock högst de belopp till vilka de förut verkställda avskrivningarna uppgå, tillföras avskrivningsanslagen såsom uppbörd för att på denna väg såsom inkomst tillflyta vederbörande fonder. De kapitalvinster, som efter sådan återbäring eventuellt föreligga, redovisas liksom försäljningsvinster vid lagerhållningen i övrigt tills vidare på värdeminskningsskonto under fonden för förlag till statsverket.

I samband med den av militära skäl igångsatta utspridningen av statens reservförråd av flytande drivmedel, vilka till en del varit upplagda å tullnedderlag å vissa orter, har statens reservförrådsnämnd i skrivelser den 25 oktober och den 7 november 1940 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om anvisande av erforderliga medel för bestridande av de vid utspridningen uppkommande kostnaderna för tull och skatt å bensinen.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 1 november 1940 hemställt till riksgäldsfullmäktige att med anlitande av kapitalinvesteringsanslaget till förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m. till nämndens disposition för nyss berörda ändamål ställa ett belopp av 5 miljoner kronor utgörande täckning till viss mindre del av ifrågavarande skattebetalningar.

Sedermera har Kungl. Maj:t den 22 november 1940 fastställt plan för viss omflyttning av reservförrådsnämndens lager av flytande drivmedel.

I anslutning till här berörda medelsäskanden, som enligt de tidigare anförda reglerna jämväl skulle föranleda äskanden av särskilda avskrivningsanslag å driftbudgeten, har fråga uppkommit om möjligheten att uppnå det med gällande redovisningsprinciper avsedda resultatet, såvitt angår skatt å bensin, på ett enklare sätt än det nuvarande. Det må anmärkas, att efter tillkomsten av den till automobilskattemedlen icke hänförliga tilläggsskatten å bensin det nuvarande förfarings sättet komplicerats såtillvida, att avskrivningsmedel skulle äskas att utgå blott till den del skattebetalningen utgjordes av automobilskattemedel.

Såsom en möjlig utväg har därvid övervägts medgivande för reservförrådsnämnden av visst uppskov med inbetalning av bensinskatteerna.

Enligt 2 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit och förordningen den 21 juni 1940 (nr 561) om tilläggsskatt å bensin skola nämnda båda skatter, såvitt angår till riket införd bensin, utgöras till tullverket samtidigt med tullen, och beträffande betalningsansånd, ställande av säkerhet och påföljd för fördröjd eller utebliven betalning skall gälla vad om tull finnes stadgat.

Jämlikt 157 och 168 §§ tullstadgan den 7 oktober 1927 (nr 391) må enligt den lydelse förstnämnda författningsrum erhållit efter ändring den 19 juni 1931 (nr 266) betalning av tull vid uttagning av gods från tullnederlag icke uppskjutas längre tid än 30 dagar från den dag, då godset anmålts eller senast bort anmälas till sådan uttagning. Uppskov må dock förekomma under högst en tid av 45 dagar, såvida tullen jämte i förekommande fall annan införselavgift uppgår till sammanlagt minst 100 kronor, och 105 dagar, såvida nämnda avgifter uppgå till sammanlagt minst 500 kronor. Hela anståndstiden får dock icke avgiftsfritt tagas i anspråk. Enligt 158 § tullstadgan utgå nämligen, om betalning icke verkställs sist å femtonde dagen före anståndstidens utgång eller, om denna dag är en söndag eller annan allmän helgdag, å nästa söckendag, för varje dag därefter anståndspenningar motsvarande $\frac{1}{5}$ procent av avgiftsbeloppet.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 april 1940 har generaltullstyrelsen be-myndigats att för visst fall förordna om förlängning av de föreskrivna anståndstiderna för underlättande av undanförsel av utrikes gods i enlighet med kungörelsen den 23 februari 1940 (nr 113). Om från industrikommissionen eller livsmedelskommissionen ingått meddelande om behov av att undanföra å viss ort befintligt gods, äger generaltullstyrelsen förordna att för varuhavare, som till förtullning anmäler gods för att omedelbart därefter undanföra detta, anståndstiderna må förlängas med 30, respektive 90 dagar, om införselavgifterna uppgå till sammanlagt minst 100, respektive minst 500 kronor. Om särskilda skäl därtill äro, äger styrelsen medgiva ytterligare förlängning av anståndstiden, dock högst intill ett år.

Genom beslut den 4 oktober 1940 har Kungl. Maj:t beviljat The Texas Company aktiebolag visst anstånd med inleverans av tillfällig skatt för bensin, som fanns i riket den 1 juli 1940.

Vidare har Kungl. Maj:t den 15 november 1940 medgivit statens reservförrådsnämnd att, utan ställande av den i 152 § tullstadgan föreskrivna säkerheten, från tullverket utbekomma bensin under åtnjutande i vanlig ordning av anstånd med inbetalning av införselavgifterna.

Den riktiga fördelningen mellan olika budgetår av tillflödet till automobilskattemedlen erhålles beträffande skatten för den av reservförrådsnämnden införda bensinen enligt hittills tillämpat förfaringssätt genom att skatten i vanlig ordning förskottas av kapitalmedel och utgiften därefter täckes genom ett särskilt avskrivningsanslag att avräknas mot automobilskattemedlen. Motsvarande belopp tillföras slutligt automobilskattemedlen först vid bensinens utförsäljning från lagren.

Det med detta förfaringssätt åsyftade resultatet synes enklare kunna erås genom en föreskrift, att skatten för den av reservförrådsnämnden införda bensinen skall endast debiteras vid införseln men icke behöva erläggas förrän efter nämndens försäljning av bensinen samt att anståndspenningar därvid icke skola erläggas. Lämpligen borde i så fall inbetalningen av skatten (och för enkelhetens skull även tullen) fastställas att ske senast vid utgången av det eller de budgetår, varunder försäljning av dylik bensin ägt rum. Automobilskattemedlen skulle på så sätt automatiskt komma att inflyta på de tider, som avsetts genom den nu föreskrivna anordningen. Man skulle även undgå den komplikation, som eljest skulle följt av att den nya tillägsskatten å bensin icke är hänförlig till automobilskattemedel i teknisk mening.

Inför de betydande anslagsäskanden, som hittills tillämpade principer skulle leda till i samband med den anbefallda omflyttningen av bensinlagren, har anledning förelegat att överväga en sådan åtgärd. Som nämnts har Kungl. Maj:t tidigare i syfte att underlätta undanförande av varuförråd bemyndigat generaltullstyrelsen att i vissa liknande fall medgiva förlängning av anståndstiden för inbetalning av tullen. Det bör enligt min mening icke föreligga några betänkligheter emot att lämna en statlig myndighet som statens reservförrådsnämnd ett dylikt anstånd. Detsamma gäller om fråga skulle uppkomma om gäldande av importavgift för kraftfoder.

Med utgångspunkt från det här förordade sättet att ordna föreliggande uppbördsfråga behöver nu blott äskas ett ytterligare anslag för avskrivning enligt hittills gällande principer av de kapitalmedel å 5 miljoner kronor, som Kungl. Maj:t efter vad tidigare berörts den 1 november 1940 anvisat åt reservförrådsnämnden för bestridande av kostnader för skatt och tull för viss bensin. Enligt uppgift från reservförrådsnämnden har av detta anslag för berörda ändamål tagits i anspråk i runt tal 2,608,000 kronor, varav 844,000 kronor för likvid av bensinskatt hänförlig till automobilskattemedlen, och några ytterligare likvider komma tills vidare icke att av nämnden verkställas, i avvaktan på medgivande av anstånd med inbetalning av tull och skatt å bensin i enlighet med vad jag i det föregående förordat. Avskrivningsanslaget,

som bör avräknas mot automobilskattemedlen, bör sålunda upptagas med ett belopp av 844,000 kronor.

Hemställan. Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte, i de fall så erfordras, under förutsättning att motsvarande anslag anvisas å kapitalbudgeten, föreslå riksdagen att

dels till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i statens affärsverksfonder å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen

Telegrafverket:

*Förflyttning av viss stationsutrustning
vid telegrafverket* ..... kronor 125,000

Statens järnvägar:

*Anordningar för lastning och lossning
av sockerbeter vid statens järnvägar* » 150,000;

dels till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i luftfartsfonden å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen

Byggande och förbättring av flygplatser kronor 1,900,000;

dels till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i statens allmänna fastighetsfond å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen

Socialdepartementet:

*Vissa byggnadsarbeten vid statens
sinnestjukhus* ..... kronor 425,000
*Anordnande av skyddsrum vid statens
anstalt för fallandesjuka* ..... » 45,000

Kommunikationsdepartementet:

*Anordnande av en varuhiss i försvars-
departementets byggnad* ..... » 15,000

Ecklesiastikdepartementet:

*Byggnads- och inredningsarbeten vid
karolinska mediko-kirurgiska institutet* » 76,000

Handelsdepartementet:

*Uppförande av byggnader för flygteknisk
försöksanstalt* ..... » 22,250;

dels till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen

Arméförvaltningens delfond:

<i>Iståndsättningsarbeten å lantförsvarets byggnader</i>	kronor	1,000,000
<i>Vissa garagebyggnader för armén</i>	»	2,800,000
<i>Anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m.</i>	»	5,500,000
<i>Anläggning för viss krigsindustriell tillverkning</i>	»	200,000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid Skillingaryds skjutfält</i>	»	125,000
<i>Ombyggnad av manskapsbaracken vid Svea ingenjörkårs förläggning på Laxön</i>	»	45,000
<i>Byggnadsarbeten vid vissa försvarsväsendets fabriker</i>	»	469,000
<i>Restaurering av rikssalen å Karlbergs slott</i>	»	55,000
<i>Exercishus för tekniska övningar vid Bodens ingenjörkår</i>	»	60,000
<i>Verkstadsbyggnad för Skånska trängkåren</i>	»	60,000
<i>Tillbyggnad av Norrlands dragonregementes kasern</i>	»	62,500
<i>Ordnande av förläggningen å Revingshed</i>	»	375,000
<i>Ordnande av förläggningen å Grytans skjutfält</i>	»	90,000
<i>Ordnande av förläggningen å Rinkaby</i>	»	190,000
<i>Ordnande av förläggningen å Tofta skjutfält</i>	»	140,000
<i>Ordnande av manskapsförläggningen vid intendenturkompaniet i Boden</i> ..	»	60,000
<i>Ordnande av förläggningen vid Skillingaryd</i>	»	247,500
<i>Ordnande av förläggningen vid Gotlands artillerikår</i>	»	300,000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid Smålands arméartilleriregemente</i>	»	200,000
<i>Nybyggnad för intendenturverkstäder vid Västerbottens regemente</i>	»	50,000

<i>Pjäsexercishus vid Östgöta och Karlsborgs luftvärnsregementen</i>	kronor	350,000
<i>Tillbyggnad av pjäsexercishus vid Bodens artilleriregemente</i>	»	87,500
<i>Om- och tillbyggnad av proviantmagasin vid Hälsinge regemente</i>	»	60,000
<i>Vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid Norrbottens regemente</i>	»	160,000
<i>Ny sjukstuga vid Livregementets husarer</i>	»	87,500
<i>Tillbyggnad av sjukstugan vid Bodens artilleriregemente</i>	»	40,000
<i>Kulspruteskjutbana vid Jönköpings-Kalmar regemente</i>	»	40,000
<i>Pionjärstridsbana på Järvafältet</i>	»	70,000
Marinförvaltningens delfond:		
<i>Istandsättningsarbeten å marinens byggnader</i>	»	900,000
<i>Moderniserings- och istandsättningsarbeten inom förutvarande Göta livgardes fästningsbataljons kasernetablissemment</i>	»	220,000
<i>Ändringsarbeten inom ingenjörkårsetablissemmentet i Karlskrona</i>	»	125,000
<i>Vissa anläggningar vid flottans skifferoljeverk å Kinnekulle</i>	»	1,100,000
<i>Modernisering av Stockholms örlogsvarv</i>	»	430,000
<i>Modernisering av marinrättningarna vid vissa kustartilleriets anläggningar</i>	»	50,000
<i>Sporthall för kustflottan vid Hårsfjärden</i>	»	225,000
<i>Slipar och förvaringshallar för motor- torpedbåtar m. m.</i>	»	1,450,000
<i>Förråd för artilleri- och fortifikationsmateriel m. m. vid kustfästningarna</i> ..	»	625,000
<i>Förråd för intendentur- och sjukvårdsmateriel vid marinen</i>	»	317,500
<i>Garagebyggnader m. m. vid kustfästningarna</i>	»	170,000
Flygförvaltningens delfond:		
<i>Förläggning av jaktflottiljer</i>	»	2,068,500
<i>Nytt kasernetablissemment för fjärrspäningsflottilj</i>	»	2,500,000

Kungl. Maj:ts proposition nr 81.

Merkostnad för hangarbyggnad å Malmen	kronor	118,500
Iståndsättningsarbeten vid Västmanlands flygflottilj	»	85,000
Iståndsättande av hangarbyggnad vid Västgöta flygflottilj m. m.	»	95,000
Vissa anläggningar för Västmanlands och Skaraborgs flygflottiljer	»	71,500
Vissa barack-, hangar- och förrådsbyggnader m. m. vid flygvapnet	»	347,500
Vissa byggnadsarbeten vid flygvapnet..	»	2,655,000
Iståndsättande av signalbarack vid flygkrigsskolan	»	50,000
Vissa iståndsättningsarbeten m. m. å flygvapnets byggnader	»	1,175,000
Merkostnader för vissa flygfältsarbeten m. m.	»	1,539,000
Anordnande av fårfarm vid Skaraborgs flygflottilj	»	80,000
Anordnande av krigsflygfält m. m.	»	1,330,000
Flygfältsarbeten m. m. vid Svea flygflottilj	»	100,000;

dels till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i statens utlåningsfonder å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen

Socialdepartementet:

Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden	kronor	107,500
--	--------	---------

Jordbruksdepartementet:

Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift	»	3,625,000
Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar	»	1,150,000
Hemslöjdslånefonden	»	300,000

Handelsdepartementet:

Statens lånefond för anskaffande av gasgeneratorer för vissa fartyg	»	375,000;
---	---	----------

dels till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för låneunderstöd å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen

Socialdepartementet:

Lån för bostadsförbättringsverksamhet kronor 135,000

dels ock till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för förlag till statsverket å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen

Finansdepartementet:

Anläggningskapital för nya sulfitsprittfabriker ..... kronor 500,000

Folkhushållningsdepartementet:

Förtagskapital för inköp av förnödenheter, m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen ..... kronor 844,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

L. Gabrielson.

Bilaga 9.

Kapitalinvesteringar.

Kommunikationsdepartementet.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvestering å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

Statens affärsverksfonder.

A. Postverket.

[1.] 5. **Posthusbyggnad i Borgholm, reservationsanslag.** I skrivelse den 19 november 1940 har generalpoststyrelsen hemställt om anvisande av medel för uppförande av en posthusbyggnad i Borgholm.

Till en början torde jag få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 december 1937 bemyndigat generalpoststyrelsen att för inköp av en fastighet inom kvarteret Amfion i Borgholm taga i anspråk ett belopp av 45,000 kronor av reservationsanslaget för inköp av fastigheter för postverkets räkning, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut.

I sin skrivelse meddelar *generalpoststyrelsen*, att postkontoret i Borgholm alltsedan den 1 oktober 1925 är inrymt i en vid Stora torget belägen, av postverket förhyrd lokal. Denna består endast av ett större expeditionsrum och ett mindre rum för postmästaren samt har en golvyta av omkring 85

m². Årshyran, vari även ingår ersättning för lokalens uppvärmning medelst centralvärmeledning, utgör 1,800 kronor.

Styrelsen erinrar härefter om att styrelsen redan i sin framställning den 19 november 1937 om inköp av fastigheten i kvarteret Amfion framhållit, att den förhyrda postkontorslokalen vore olämplig för sitt ändamål. Styrelsen hade vidare anfört bland annat:

Redan den omständigheten, att i samma rum, som användes för betjäandet av allmänheten, måste förrättas kartering och dekartering av post, uppsortering av ankommande post i postboxar samt förarbeten för lokal- och lådbrevbäring, gjorde lokalen otidsenlig och komme densamma att verka ovårdad. Därjämte vore den, särskilt under sommarmånaderna, då ett stort antal badgäster funnes i staden, synnerligen trång, vilket belystes bl. a. därav, att det för allmänheten avsedda utrymmet i lokalen hade en golvyta av allenast ungefär 11 m². Rymligare och i övrigt ändamålsenliga lokaler borde därför anskaffas för postkontoret, så snart detta lämpligen kunde ske. Postverket vore bundet vid hyreskontraktet om nuvarande postkontorslokalen intill utgången av september månad 1941. Om icke förr så åtminstone vid nämnda tidpunkt vore det oundgängligt, att lokalförbättring beredd postkontoret.

Den i skrivelsen den 19 november 1937 framlagda planen till lösning av lokalfrågan för postkontoret hade, uttalar styrelsen, icke ansetts böra komma till utförande under nu rådande förhållanden. I stället hade styrelsen haft för avsikt att söka en provisorisk lösning av lokalfrågan genom förhandlingar med hyresvärden om förhyrande även för tiden efter den 30 september 1941 tills vidare för ett år i sänder av den nuvarande postkontorslokalen, förbättrad och något utökad. Innan dylika förhandlingar hunnit inledas, hade emellertid hyresvärden uppsagt det mellan honom och postverket avslutade hyreskontraktet till upphörande med utgången av september månad 1941 och i samband därmed erbjudit postverket att mot en årshyra av 5,500 kronor på 10 års tid förhyra den nuvarande postkontorslokalen, utökad med ett intill ifrågavarande lokal gränsande utrymme om sammanlagt 40 m², bestående av ett större rum om 28 m², vettande mot torget och ett mindre rum om 12 m² mot gården. Med hyresvärden förda underhandlingar i syfte att ernå för postverket mindre oförmånliga villkor hade blivit resultatlösa.

Generalpoststyrelsen har, meddelar styrelsen, övervägt hyresvärdens anbud men av följande skäl ansett sig icke böra antaga detsamma:

Den erbjudna lokalen skulle komma att omfatta ungefär 125 m², men det utrymme, varmed den nuvarande lokalen komme att utökas, skulle icke kunna tillgodogöras för erforderlig förbättring av utrymmet beträffande de delar i postkontorets lokaler, vilka i nämnda hänseende äro sämst tillgodosedda. Vid en omdisponering av postkontorslokalen, som är möjlig att genomföra i samband med utvidgningen, skulle nämligen till följd därav, att kassavalvet är beläget ungefär mitt i den nya utökade lokalen, betydande del av denna icke kunna effektivt utnyttjas. Postmästarens nuvarande tjänsterum skulle vid omändringen genom borttagande av en mellanvägg sammanläggas med nyssnämnda mindre rum om 12 m² och användas för

förarbeten för lokal- och lådbrevbäring ävensom för behandling av ankommande och avgående post. Vidare skulle postmästarens tjänsterum flyttas till det mot torget belägna större rummet, varigenom direkt förbindelse kunde erhållas mellan postmästarens rum och allmänhetens avdelning. Denna senare skulle emellertid endast obetydligt och otillräckligt kunna utökas i samband med ändringarna.

Det är sålunda icke möjligt att genom den av hyresvärden föreslagna utökningen av den nuvarande lokalen och i samband därmed vidtagna omändringar åstadkomma ändamålsenligt anordnade och tillräckliga lokaler för postkontoret i Borgholm. I själva verket skulle den nya lokalen i det väsentligaste bli behäftad med samma bristfälligheter i utrymmeshänseende som den nuvarande lokalen. Att denna redan från början knappt tilltagna lokal nu är alldeles otillräcklig, torde vara tydligt redan med hänsyn till den stegring, särskilt ifråga om postsparbanksrörelsen och folkpensionsutbetalningarna, som rörelsen vid postkontoret utvisar. I detta sammanhang må anföras, att medelstorleken för postkontor av den klass, Borgholms postkontor tillhör, nämligen klass 4, är 150 m² eller 76 procent större golvyta än postkontorets i Borgholm nuvarande lokal mäter. I ortspressen har också helt naturligt framförts klagomål rörande postkontorslokalens otillräcklighet och beskaffenhet, vilka klagomål givetvis främst riktats mot allmänhetens avdelning, vilken såsom tidigare nämnts omfattar endast ungefär 11 m² och icke skulle kunna nämnvärt utökas genom den av hyresvärden föreslagna lokalutvidgningen. Särskilt under högtrafikperioder ävensom under turistsäsongen kan allmänheten många gånger ej beredas plats inom det minimala utrymme, som för ändamålet står till buds inom postkontorslokalen, utan nödgas bilda kö även i förstugan.

Hyran per m² för den av hyresvärden erbjudna utökade lokalen uppgår, upplyser styrelsen, till 44 kronor. Detta hyrespris anser styrelsen alltför högt även för en i alla hänseenden fullgod och ändamålsenlig lokal. Härtill komme emellertid, anför styrelsen, att den erbjudna lokalen i viktiga hänseenden vore behäftad med svåra bristfälligheter, vilkas avhjälpan icke innefattades i det av hyresvärden avgivna hyresanbudet. Lokalen vore sålunda otidsenlig och dåligt underhållen samt dragig och kall. Särskilt vintertid måste personalen arbeta under svåra och ohälsosamma förhållanden, enär det visat sig omöjligt att åstadkomma normal och jämn rumstemperatur, något som klart belystes därav, att personalen i expeditionslokalen ofta nödgats arbeta med ytterkläderna på för att erhålla tillräckligt skydd mot drag och kyla.

Av det anförda framginge, framhåller generalpoststyrelsen, att överenskommelse icke kunde träffas med nuvarande hyresvärden om fortsatt förhyrande av en godtagbar lokal till skäligt pris för postkontoret. Vid sådant förhållande och då annan för ändamålet lämplig lokal icke funnes att hyra i staden, återstode nu ingen annan möjlighet till lösning av lokalfrågan än att uppföra en posthusbyggnad å det av postverket förvärvade tomtområdet i kvarteret Amfion. Till följd av det läge, som uppkommit för postkontoret genom uppsägningen av nuvarande hyresavtal, vore det nödvändigt, att arbetena med det nya posthusets uppförande kunde påbörjas utan uppskov. Detta förutsatte, att statsmakternas beslut i ärendet meddelades snarast möjligt.

I fråga om tomtområdet meddelar styrelsen, att detsamma vore bebyggt med ett större och ett mindre bostadshus av trä, en paviljong samt uthus. Ingen av de befintliga byggnaderna lämpade sig för inrymmande av postkontorslokal. Det vore därför avsett, att det större bostadshuset nu skulle rivras och ersättas med ett nytt posthus samt att övriga byggnader å tomten tills vidare skulle bibehållas.

På uppdrag av generalpoststyrelsen har arkitekten L.-E. Lallerstedt utarbetat ritningar till posthusbyggnaden. Enligt desamma är byggnaden avsedd att uppföras av sten i två våningars höjd samt inrymma, förutom postkontorslokalerna, en bostadslägenhet om 3 rum och kök.

Kostnaderna för bygget äro beräknade till 97,500 kronor, vilket belopp motsvarar ungefär 52 kronor pr m³.

Beträffande den ekonomiska innebörden av byggnadsförslaget uttalar generalpoststyrelsen, att till byggnadskostnaderna finge läggas halva tomtvärdet, 22,500 kronor, varför hela den på posthuset belöpande kostnaden skulle uppgå till 120,000 kronor. Med ledning av de uppgifter å hyrespriser, som styrelsen hade till sitt förfogande, kunde för lokalerna den sammanlagda hyressumman beräknas till 8,010 kronor, motsvarande cirka 6.7 procent å kapitalet 120,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer generalpoststyrelsen, att för uppförande av en posthusbyggnad i kvarteret Amfion i Borgholm ett reservationsanslag måtte anvisas å 97,500 kronor.

*Departements-
chefen.*

Det för postkontorslokalen i Borgholm för närvarande gällande hyreskontraktet är uppsagt till upphörande den 1 oktober 1941. Av generalpoststyrelsens framställning framgår, att styrelsen ursprungligen haft för avsikt att låta uppföra en byggnad för postkontoret å den tomt i Borgholm, som jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande den 3 december 1937 inköpts för postverkets räkning. Med hänsyn till de rådande förhållandena hade emellertid styrelsen senare ansett, att en provisorisk lösning av postkontorets lokalfråga borde komma till stånd genom ett fortsatt förhyrande för ett år i sänder av den nuvarande lokalen. Med hänsyn till det mindre tillfredsställande skick, vari lokalen för närvarande befinner sig, och då densamma därjämte är otillräcklig för sitt ändamål, skulle lokalen förbättras och något utökas. Vid de med hyresvärden förda förhandlingarna om det fortsatta förhyrandet ha emellertid från dennes sida uppställts sådana villkor både i vad avser hyrans storlek och hyrestidens längd, att generalpoststyrelsen icke ansett sig kunna förorda ett fortsatt förhyrande av lokalen. Då någon annan för postkontor lämplig lokal icke finnes i Borgholm, förordar styrelsen, att postkontorets lokalfråga löses genom att å postverkets tomt en egen byggnad uppföres.

Med hänsyn till sålunda föreliggande förhållanden och då enligt det gjorda erbjudandet om fortsatt förhyrande av den nuvarande lokalen med de förbättringar, som innefattas i erbjudandet, tillfredsställande lokaler i allt fall icke skulle erhållas, delar jag generalpoststyrelsens uppfattning, att en post-

husbyggnad bör uppföras snarast möjligt å postverkets tomt. Jag vill därför tillstyrka, att erforderliga medel anvisas för ändamålet. De för byggnadsföretaget uppgjorda ritningarna samt kostnadsberäkningarna, som sluta å ett belopp av 97,500 kronor, hava icke givit mig anledning till erinran.

Då det är av vikt för att byggnaden skall hinna färdigställas till den 1 oktober 1941, att arbetena snarast påbörjas, torde det erforderliga anslagsbeloppet redan nu böra äskas av riksdagen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Posthusbyggnad i Borgholm* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 97,500.

C. Statens järnvägar.

[2.] 19. Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar, *reservationsanslag*. Med hänsyn till angelägenheten av att åtgärder vidtoges i syfte att underlätta bettransporterna genom att vid olika järnvägsstationer i betdistrikten införa arbetsbesparande anordningar för lastning och lossning av betor anvisade 1940 års lagtima riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition, nr 287, framlagda förslag anslag å sammanlagt 2,150,000 kronor, därav å kapitalbudgeten, under rubrik statens affärsverksfonder, statens järnvägar, 1,000,000 kronor.

I skrivelse den 11 november 1940 har *järnvägsstyrelsen* anmält, att de till styrelsens förfogande för här angivna ändamål ställda medlen icke varit tillräckliga och hemställt, att ytterligare medel måtte anvisas.

Styrelsen erinrar till en början om att vid tidpunkten för statsmakternas beslut rörande anvisande av anslag för här ifrågakarande anordningar några mera tillförlitliga beräkningar rörande storleken av det för ändamålet erforderliga anslagsbeloppet icke förelegat. Detta hade i stället med hänsyn till ärendets brådskande natur måst baseras på vissa överslagsberäkningar. I avslutning härtill anför styrelsen:

När de sålunda beslutade anläggningarna kort tid därefter skulle igångsättas, visade det sig, att kostnaderna för desamma icke skulle kunna hållas inom ramen för det beviljade anslaget. I valet mellan att antingen av denna anledning beskära det uppgjorda arbetsprogrammet eller att oaktat nyssnämnda förhållande fullfölja detsamma utan inskränkning och utan att avvakta ett beslut om ytterligare medelsanvisning, vilket under alla förhållanden skulle ha föranlett visst dröjsmål och risk, att icke alla anläggningar hunnit färdigställas till betkampanjen, ansåg sig styrelsen på grund av den vikt, som tillmätts ett snabbt iordningställande av samtliga ifrågakarande anläggningar, handla mest i överensstämmelse med statsmakternas syften genom att välja det senare alternativet.

Samtliga kajer, elevatorer och hissar äro nu i huvudsak färdiga. För de sålunda färdigställda anläggningarna uppgå kostnaderna till 1,148,000 kro-

nor. Vissa anordningar befinna sig emellertid ännu ej i fullt färdigt skick. Sålunda äro telferanordningarna vid bryggor och elevatorer tänkta att drivas elektriskt. Härför erforderliga motorer ha dock ännu ej hunnit anskaffas, varför anordningarna i fråga tills vidare måste drivas med handkraft. Vidare återstå ännu att utföra vissa målningsarbeten. Dessa nu återstående anskaffningar och arbeten beräknas röra sig om ett kostnadsbelopp av 142,000 kronor. För anordningarnas fullständiga iordningställande samt för täckande av det redan uppkomna anslagsöverskridandet erfordras sålunda ett tilläggsanslag å 148,000 + 142,000 = 290,000 kronor eller i runt tal 300,000 kronor. I enlighet med de principer, som tillämpats i fråga om förenämnda anslag å 1,000,000 kronor, torde hälften av detta belopp eller 150,000 kronor böra täckas genom ett å driftbudgeten anvisat avskrivningsanslag.

Under hänvisning härtill hemställer järnvägsstyrelsen, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1940/41 till anläggningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar måtte anvisas dels å kapitalbudgeten ett reservationsanslag av 300,000 kronor och dels å driftbudgeten ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

Departements-
chefen.

Av järnvägsstyrelsens framställning framgår att ytterligare medel erfordras för att täcka kostnaderna för de anordningar för lastning och lossning av sockerbeter, om vilkas utförande statsmakterna nästlidna vår fattade beslut. Vad styrelsen anfört rörande storleken av det erforderliga tilläggsanslaget föranleder icke någon erinran från min sida.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 300,000.

D. Statens vattenfallsverk.

[3.] 6. Ett åttende maskinaggregat vid Porjus kraftstation, *reservationsanslag*. Till detta ändamål har riksdagen anvisat för budgetåren 1939/40 och 1940/41 reservationsanslag å 1,900,000 kronor respektive 1,150,000 kronor. Under hänvisning i övrigt till 1939 års statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 4, punkt 51) torde jag rörande detta arbete här få erinra om följande:

Genom den numera verkställda ytterligare regleringen av Suorvasjöarna kommer den normala lågvattenmängden i Porjus att uppgå till 190 m³/s. Denna vattenmängd kan ej tillgodogöras, utan att de nuvarande 3-fasmaskinerna drivas fullbelastade under hela regleringsperioden från november till slutet av maj. Emellertid ha såväl beräkningar som erfarenhet givit vid

handen, att kraftbehovet för statsblocket i sin helhet i hög grad är koncentrerat till förvintern och att det minskas under mitten av vintern samt avsevärt avtager under tiden för vårfloden i sydligare älvar i april och maj. Det är därför, sedan samtliga kraftverk numera hopkopplats, mera ekonomiskt att ej behöva fördela vattnet jämnt utan kunna utnyttja större vattenmängder i november, december och januari för att sedan, särskilt i april och maj månader, förbruka mindre vatten. För att möjliggöra ett dylikt utnyttjande av vattenkraften i Porjus erfordras emellertid det under byggnad nu varande åttonde maskinaggregatet i Porjus. Kostnaden för aggregatet beräknades vid förslaget framläggande till 3,050,000 kronor eller samma belopp som för ändamålet anvisats.

I skrivelse den 30 september 1940 har *vattenfallsstyrelsen* meddelat, att på grund av den allmänna prishöjningen och i någon mån även till följd av vissa extra försiktighetsåtgärder, som vidtagits ur försvarssynpunkter, de för arbetet för det åttonde maskinaggregatet vid Porjus kraftstation hittills anvisade medlen icke förslå utan att anslagen komma att överskridas med 400,000 kronor. Styrelsen har därför hemställt om anvisande av ett tilläggsanslag å detta belopp. Det nya aggregatet beräknas, enligt vad styrelsen upplyst, bliva färdigt att tagas i bruk vid slutet av innevarande kalenderår.

Då det av vattenfallsstyrelsen äskade anslaget å 400,000 kronor är erforderligt för att bestrida kostnaderna för installationen av det åttonde maskinaggregatet vid Porjus kraftstation, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 400,000.

[4.] **11. Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk, reservationsanslag.** Mellan arméförvaltningens intendenturdepartement och fortifikationsstyrelse, å ena, samt vattenfallsstyrelsen, å andra sidan, har överenskommelse träffats i syfte att förse vissa militärförläggningar i övre Norrland med elektrisk kraft för belysning och partiell uppvärmning. Enligt överenskommelsen skall vattenfallsstyrelsen utföra samtliga för ändamålet erforderliga anläggningar. Vissa delar av dessa skola emellertid bekostas och sedermera förvaltas av fortifikationsstyrelsen. För den levererade kraften skall erläggas avgift enligt normaltaxa jämte visst bidrag till kostnaden för de anläggningar, som vattenfallsstyrelsen får utföra.

Med bifall till en av intendenturdepartementet och fortifikationsstyrelsen sedermera gjord framställning har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 november 1940 medgivit, att fortifikationsstyrelsen för bestridande av de kostnader för nyssnämnda anläggningar, som enligt överenskommelsen skulle åvila fortifikationsstyrelsen, finge disponera ett belopp av 1,580,000 kronor

från det å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. uppförda förskottsanslaget Försvarsväsendet i allmänhet: Engångsutgifter.

I skrivelse den 25 november 1940 har *vattenfallsstyrelsen* meddelat, att de anläggningar, som styrelsen enligt den med de militära myndigheterna träffade överenskommelsen skulle utföra med anlitande av till styrelsens förfogande stående anslagsmedel, avsåge två nya kraftledningar för 40,000 volt samt två närmare angivna transformatorstationer ävensom förstärkning av en redan befintlig kraftledning. Sammanlagda kostnaderna för dessa arbeten äro av styrelsen beräknade till i runt tal 1,000,000 kronor. Nyanläggningarna, såväl styrelsens egna som de som avsåges sedermera skola förvaltas av fortifikationsstyrelsen, komme, anför vattenfallsstyrelsen, att bliva användbara även för leveranser till andra konsumenter och sålunda bidra till elektrifiering av de av anläggningarna berörda trakterna. Avsikten vore att utföra arbetena så snart som möjligt. Kostnaderna komme därför att till övervägande del falla på innevarande budgetår. Enär detta budgetårs anslag till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk icke vore beräknat med hänsyn till denna ökade belastning erfordrades emellertid, att ett tilläggsanslag för budgetåret 1940/41 anvisades för ändamålet. Härom gör styrelsen hemställan.

Departements-
chefen.

Då det av vattenfallsstyrelsen äskade beloppet erfordras för att fullfölja den mellan arméförvaltningens intendenturdepartement och fortifikationsstyrelse, å ena, samt vattenfallsstyrelsen, å andra sidan, ingångna överenskommelsen, till vilken Kungl. Maj:t sedermera givit sin anslutning, vill jag tillstyrka, att ett belopp av 1,000,000 kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1940/41 till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1,000,000.

Statens allmänna fastighetsfond.

[5.] **6 a. Anordnande av en varuhiss i försvarsdepartementets byggnad, reservationsanslag.** I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 4 september 1940 har *chefen för lantförsvarets kommandoexpedition* framhållit, bland annat, nödvändigheten av att för kommandoexpeditionens bokdetalj en särskild varuhiss anordnades i norra trapphuset i försvarsdepartementets byggnad. I skrivelsen upplyses, att all transport av såväl böcker som blanketter till och från tredje våningen, vari bokdetaljen vore inrymd, för närvarande skedde medelst personhissen i byggnadens huvudtrappa. Då leveranserna från tryc-

kerierna liksom transportererna från bokdetaljen i och för utsändning till truppförbanden genom postverket vore betydande — de kunde räknas i ton-tal vissa dagar — vore denna hiss strängt upptagen. Detta hade till följd, att såväl den inom försvarsdepartementet tjänstgörande personalen som besökande mycket ofta finge vänta på grund av i- och urlastning av trycksaker. Det torde för övrigt, uttalar nämnde chef, icke kunna anses lämpligt, att personhiss måste användas för varutransport, vilket varit och vore nödvändigt för att i nu rådande brådska vinna tid vid upp- och nedtransporter av trycksakerna.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 4 november 1940 meddelat, att från försvarsdepartementets sida framhållits, att kommandoexpeditionens behov av en varuhiss vore trängande, samt för egen del uttalat, att hissansläggningen borde utföras och därvid förläggas på sätt kommandoexpeditionen föreslagit. Kostnaden härför har styrelsen beräknat till 15,000 kronor. Styrelsen föreslår, att detta belopp anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1940/41.

Då förslaget icke föranleder någon erinran från min sida, hemställer jag, *Departements-
chefen.* att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av en varuhiss i försvarsdepartementets byggnad* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av . . . . kronor 15,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.

Bilaga 10.

Kapitalinvesteringar.

Jordbruksdepartementet.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anmäler härefter under jordbruksdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvestering å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

Statens utlåningsfonder.

[1.] 16 b. Ytterligare avsättning till lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift, *reservationsanslag*. Genom beslut av 1940 års urtima riksdag (prop. nr 21; r. skr. nr 34) har till Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 under kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder, anvisats ett reservationsanslag av 6,500,000 kronor.

I skrivelse den 12 november 1940 har *kommerskollegium* hemställt, att ytterligare ett belopp av 8,000,000 kronor måtte anvisas såsom kapitalförstärkning till fonden. I skrivelsen har kommerskollegium anfört i huvudsak följande.

Den efter hand ytterligare minskade tillgången på flytande motorbränslen för landets civila behov har medfört en övergång från bensindrivna till generatorgasdrivna motorfordon i betydligt större omfattning än man förut räknat med. Detta förhållande har i sin tur medfört ett ökat ianspråktagande av lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift. Utvecklingen i sistnämnda avseende belyses närmare av följande uppgifter å tillströmningen av låneansökningar under senare tid.

		Antal
1940	April	47
	Maj	185
	Juni	335
	Juli	655
	Augusti	1,412
	September	1,725
	Oktober, 1—12	755
	20—31	171
	November, 1—11	464

Nedgången i antalet ansökningar under oktober månad torde få hänföras till den ändring av bestämmelserna för lånevillkoren, som utfärdades den 11 oktober 1940 och som trädde i kraft den 13 oktober. Från och med sistnämnda datum skulle nämligen ansökningar insändas till respektive kristidsstyrelser och av dem underkastas en första granskning för att därefter översändas till kommerskollegium i och för slutlig behandling.

Den betydande ökning av ansökningarnas antal under månaderna augusti och september, som i viss mån fortsatte under oktober, torde — ehuru kanske i något minskad omfattning — få anses komma att fortsätta även under närmast följande månader. Det kapitalbelopp som för närvarande står till förfogande för beviljande av gasgeneratorlån lär emellertid i stort sett behöva tagas i anspråk för ansökningar inkomna till och med den 7 november 1940. Fondens ställning sistnämnda dag framgår av nedanstående beräkning:

Oguldlet å utlämnade lån	kronor	4,188,400
I princip beviljade, ej utlämnade lån	»	2,600,000
Slutligt icke prövade ansökningar	»	1,911,600
	Kronor	8,700,000.

Lånemedel.
anvisade under

År 1932	kronor	200,000
» 1939	»	2,000,000
» 1940	»	6,500,000
	kronor	8,700,000.

En viss avvikelse i fråga om beloppens storlek vid beviljande av förut angivna icke slutligt prövade ansökningar torde väl icke kunna undvikas, men den torde dock icke bli av sådan storleksordning att den nämnvärt kommer att förändra beräkningen ifråga. En utlåning av angivna belopp, 8,700,000 kronor, torde få anses innebära att staten medverkat till anskaffande av i runt tal 5.000 gengasaggregat.

Av inom kommerskollegium upprättad statistik framgår att under tiden ^{1/12} 1939—^{9/11} 1940 utlämnats lån för inköp av 2,277 gengasaggregat, varav 1,241 eller 55 procent utgöras av kolgasaggregat. Hur aggregaten fördela sig på sådana med träkol eller ved som bränsle respektive för anslutning till olika slag av motorfordon och stationära motorer framgår av följande tablå:

För montering till	Aggregat för		Summa
	kol	ved	
Lastbilar	967	628	1,595 70 %
Personbilar	245	107	352 15 %
Omnibusar	127	76	203 9 %
Traktorer	2	124	126 6 %
Stationär motor	—	1	1 —
	1,241	946	2,277 100 %
	55 %	45 %	100 %

För att tillgodose de krav som under de närmaste månaderna kunna komma att ställas på lånefonden är en ytterligare kapitalförstärkning oundgängligen erforderlig. Vid en beräkning av anslagsbehovet härför har kommerskollegium närmast ansett sig böra räkna med tiden till och med februari månad 1941 enligt nedanstående:

	Antal aggregat		
1940 November 8—30	1,000		
December	900		
1941 Januari	700		
Februari	500		
	3,100	å c:a kronor 1,900 . . . . =	kronor 5,900,000
För traktoraggregat	1,750	å c:a » 1,200 . . . . =	» 2,100,000
			Summa kronor 8,000,000.

Med nu angivna beräkning har kommerskollegium efter samråd med statens bränslekommission ansett sig böra räkna med en kommande minskad efterfrågan på gengasaggregat, framför allt under de första månaderna nästkommande år. Självfallet innesluter beräkningen i sig flera osäkra faktorer. Möjligt är också att vintermånaderna komma att medföra en större nedgång i efterfrågan på gengasaggregat än kommerskollegium funnit anledning böra räkna med. Å andra sidan kan till våren 1941, särskilt i fråga om jordbruks-traktorer, en något större övergång till gengasdrift komma att göra sig gällande.

Vid kommerskollegii skrivelse fanns fogad en den 12 november 1940 dagtecknad promemoria från *statens bränslekommission*, däri kommissionen, bland annat, förklarar sig biträda kommerskollegii framställning om nytt anslag till ifrågavarande lånefond.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla en av *svenska motorförbundet* den 26 november 1940 gjord framställning om sådan ändring av gällande bestämmelser för erhållande av lån från ifrågavarande lånefond, att vid ansökan om lån icke skall behöva fogas avskrift av köpehandling rörande gengasaggregat.

Av den utredning kommerskollegium förebragt framgår, att det torde vara *Departements-*
chefen. erforderligt att ytterligare medel anvisas till lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift, därest även i fortsättningen lån skola kunna beviljas för ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till vikten av att stöd alljämt lämnas för övergång till gengasdrift anser jag, att en förstärkning av lånefonden nu bör ske. Mot det av kollegium äskade beloppet synes i betraktande av det beräknade lånebehovet intet vara att erinra. I samband med förstärkning av fonden torde Kungl. Maj:t böra erhålla bemyndigande att, därest så skulle visa sig av omständigheterna påkallat, vidtaga erforderliga jämkningar i gällande bestämmelser för erhållande av lån.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare avsättning till lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 8,000,000.

[2.] **16 c. Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar, reservationsanslag.** Under åberopande av vad jag förut denna dag anfört under nionde huvudtiteln, punkten Bidrag till anskaffande av gasgeneratorer för fiskebåtar m. m., hemställer jag, att Kunql. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1,150,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Per Eldin.

Bilaga 11.

Kapitalinvesteringar.

Handelsdepartementet.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Domö, anmäler härefter å handelsdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande:

Statens allmänna fastighetsfond.

[1.] 10. Uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt, *reservationsanslag*. På sätt närmare framgår av det vid propositionen nr 56 till 1938 års riksdag fogade statsrådsprotokollet över handelsärenden den 21 januari 1938 beräknades sammanlagda kostnaderna för uppförandet av byggnader för en flygteknisk försöksanstalt till 1,008,500 kronor, vartill kommo kostnader för markförvärv, 342,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställningar hava av de sålunda för ifrågavarande ändamål beräknade medlen anvisats under kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, *dels* av 1938 års riksdag ett reservationsanslag av 742,000 kronor, därav avsågos 342,000 kronor för markförvärvet och 400,000 kronor för byggnadsändamål, *dels ock* av 1939 års lagtima riksdag återstoden av den för uppförandet av byggnaderna beräknade summan eller 608,500 kronor.

I förenämnda summa 1,008,500 kronor ingår ett belopp av 15,500 kronor för uppförande av ett skjul för en projekterad anläggning för hållfasthetsprovning av propellrar. Denna anläggning har emellertid jämlikt beslut av

Kungl. Maj:t den 6 oktober 1939 avsetts icke för närvarande skola komma till utförande.

I skrivelse den 8 november 1940 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå den urtima riksdagen att till bestridande av merkostnader för byggnadernas uppförande å tilläggsstat för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor, eventuellt 44,500 kronor. Till stöd härför anför styrelsen:

För byggnadsföretaget, som vore i huvudsak i det närmaste avslutat, hade uppstått åtskilliga merkostnader, beroende dels på vissa kostnadsökningar, dels på att vissa arbeten tillkommit, vilka icke kunnat förutses vid de utredningar rörande ifrågavarande, för vårt land helt nya anläggning, som föregått kostnadsberäkningarna.

Till följd av att berggrunden på vissa ställen visat sig ligga icke oväsentligt lägre än som framgått vid markundersökningarna, beroende på att man vid borringarna stött på lösa stenblock, vilka uppfattats som fast berg, hade grundläggningsarbetena fördyrats med omkring 15,000 kronor.

Ett från försöksanstaltens sida såsom oundgängligt påfordrat fundament för aerodynamiskt laboratorium hade medfört en kostnadsökning av 6,000 kronor.

Grundvattenförhållandena på platsen hade visat sig vara mycket varierande vid olika nederbörd, vartill komme, att befintligt ledningsnät icke kunde bereda avlopp för behövlig grunddränering. Härigenom erforderliga ledningar, samlingsbrunnar och pumpanläggning medförde en kostnadsökning av 5,000 kronor.

En del ledningar för gas, vatten och värme hade på anstaltens begäran måst framdragas under bottenvåningens golv i byggnadsdelar, där källare saknades. Härav behövlige kulvertar hade medfört en kostnad av 2,000 kronor.

Av Stockholms stad begärd ändrad sträckning av stickspåret till anläggningen medförde en kostnadsökning av 6,000 kronor.

Vad beträffade den stora vindtunneln hade det tidigare tillämnade utförandet av vissa ledskenor av betong icke visat sig möjligt att tekniskt genomföra. Ledskenornas utförande i stället av maskinriktad järnplåt komme, enligt vad som nu kunde förutses, att medföra en kostnadsökning av 21,000 kronor.

En av anstalten begärd ändring och komplettering i spintornet ökade kostnaderna med 2,000 kronor.

Slutligen tillkomme en del smärre kompletteringar till en kostnad av 3,000 kronor.

De sålunda angivna merkostnaderna uppginge alltså till sammanlagt (15,000 + 6,000 + 5,000 + 2,000 + 6,000 + 21,000 + 2,000 + 3,000) 60,000 kronor, för vilka kostnader anslag för innevarande budgetår borde äskas. Därest emellertid det belopp av 15,500 kronor, som tidigare avsetts för ett propellerprovningsskjul, stode till förfogande, skulle endast erfordras ett ytterligare anslag av 44,500 kronor.

Departements-
chefen.

I betraktande av föreliggande omständigheter torde någon invändning mot ifrågavarande merkostnader ej vara att göra. Då av redan anvisade medel finnes tillgängligt ett belopp av 15,500 kronor, torde medelsanvisningen i överensstämmelse med byggnadsstyrelsens alternativa förslag böra bestämmas till 44,500 kronor. Jag tillstyrker, att beloppet anvisas å tilläggsstat för

innevarande budgetår samt att frågan underställes den nu församlade riksdagen.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 44,500.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Nils Sehlberg.

Kapitalinvesteringar.

Folkhushållningsdepartementet.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Eriksson, anmäler härefter under folkhushållningsdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 samt anför därvid följande.

Fonden för förlag till statsverket.

[1.] **13. Förlagskapital för drift av vissa fartyg, reservationsanslag.** Genom beslut den 18 oktober 1940 har Kungl. Maj:t med stöd av 4 § allmänna förfogandelagen förordnat, att vissa närmare angivna norska ångfartyg, liggande i Göteborgs och Malmö hamnar, skulle tills vidare, till dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade, upplåtas till kronan. Tillika har Kungl. Maj:t föreskrivit, att ifrågavarande fartyg under tiden för förfogandet skulle behandlas såsom svenska fartyg, ävensom uppdragit åt statens trafikkommission att under tiden för förfogandet omhänderhava fartygen samt att meddela närmare föreskrifter angående användningen av fartygen. Slutligen har Kungl. Maj:t förklarat sig vilja framdeles på framställning av trafikkommissionen meddela beslut angående bestridandet av kostnaderna i anledning av förfogandet.

I skrivelse den 28 oktober 1940 har *trafikkommissionen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte *dels* bemyndiga kommissionen att med svenska rederiföretag sluta avtal om upplåtelse av fartygen i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid skrivelsen fogat avtalsförslag, *dels ock* till kommissionens förfogande ställa för fartygens användande erforderligt driftkapital.

Till stöd för denna hemställan har kommissionen anfört bland annat följande:

Vid förhandlingar med vissa svenska rederiföretag hade dessa erbjudit sig att för statens räkning driva fartygen och härför ställa sin administration kostnadsfritt till förfogande. Kommissionen hade funnit en dylik form för fartygens omhändertagande vara för statsverket under för handen varande förhållanden lämpligast. Med utgångspunkt härifrån hade kommissionen uppgett och delgivit vederbörande rederier ett förslag till avtal mellan kommissionen och bolagen angående upplåtelse av fartygen. Bolagen hade under hand förklarat sig för sin del godkänna förslaget. Med hänsyn till innebörden av det förfogande över fartygen, som sålunda från kommissionens sida förutsattes, hade kommissionen ansett sig böra underställa avtalsförslaget Kungl. Maj:ts prövning. Enligt detsamma skulle kommissionen till vederbörande rederis disposition såsom förskott ställa erforderligt driftkapital. Kommissionen hade beräknat, att ett driftkapital av åtminstone 450,000 kronor för samtliga fartyg tills vidare skulle vara erforderligt.

Med anledning av denna framställning har Kungl. Maj:t genom beslut den 1 november 1940 *dels* bemyndigat statens trafikkommission att i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda förslag till avtal träffa överenskommelse med svenska rederiföretag om upplåtelse till dessa av ifrågavarande fartyg, *dels* anvisat till trafikkommissionen ett belopp av högst 450,000 kronor, att mot redovisningsskyldighet i mån av behov användas såsom driftkapital för fartygen, *dels* ock anbefallt statskontoret att från det å förskottsstat för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1940/41 under fonden för förlag till statsverket uppförda förskottsanslaget till försvarsberedskapens stärkande i allmänhet, med redovisning under särskild rubrik, till trafikkommissionen på rekvisition i mån av behov utbetala ovannämnda belopp, högst 450,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till angelägenheten av att ifrågavarande fartyg så snabbt som möjligt skola kunna tagas i bruk för svensk räkning har Kungl. Maj:t i enlighet med trafikkommissionens hemställda godkända förslaget om upplåtelse av fartygen åt vissa svenska rederier samt från förskottsstat ställt erforderliga medel, 450,000 kronor, till förfogande för täckande av kostnaderna för fartygens utnyttjande i svensk fraktfart. Ifrågavarande kostnader synas böra täckas genom ett särskilt reservationsanslag å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlagskapital för drift av vissa fartyg* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 såsom kapitalinvestering i fonden för förlag till statsverket anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 450,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Curt Nordwall.

*Bihang.***Förteckning**

över av Kungl. Maj:t hos urtima riksdagen år 1940 äskade och, i förekommande fall, av riksdagen anvisade anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41.

Driftbudgeten.**A. Egentliga statsutgifter.***I. Kungl. hov- och slottsstaterna.*

	Kronor
A: 8 a Ersättning för vissa bränslekostnader vid de kungl. hoven	91,600
B: 5 Förstärkt brandskydd vid Drottningholms slott, <i>reservationsanslag</i>	15,500
	107,100

III. Utrikesdepartementet.

Utrikesdepartementet:	
A: 3 Chiffreringsmateriel	46,500

IV. Försvarsdepartementet.

Understöd m. m.:	
D: 19 Bidrag till skjutbanors ordnande, <i>reservationsanslag</i>	500,000
Tygmateriel:	
D: 50 a Ytterligare anskaffning av artillerimateriel, <i>reservationsanslag</i>	13,000,000
Fortifikatoriska anordningar m. m.:	
D: 53 a Vissa befästningsanläggningar, <i>reservationsanslag</i>	41,000,000
D: 53 b Broförbindelse över Lule älv vid Boden, <i>reservationsanslag</i>	200,000
Flytande materiel, befästningar m. m.:	
E: 30 Flottans ersättningsbyggnad, <i>reservationsanslag</i>	31,800,000
E: 30 a Inköp av vissa handelsfartyg för flottans räkning, <i>reservationsanslag</i>	2,300,000
Artilleri- och annan teknisk materiel m. m.:	
E: 59 Vissa förstärkningar av kustartilleriförsvaret, <i>reservationsanslag</i>	4,000,000
G: 4 a Försvarsväsendets verkstadsnämnd, <i>förslagsanslag</i>	260,000
Diverse:	
G: 18 a Särskild beredskapsmönstring för år 1941, <i>förslagsanslag</i>	155,000
G: 21 a Ersättningar för förluster i anledning av vissa åtgärder för militära ändamål, <i>reservationsanslag</i>	100,000
	93,315,000

Kronor

V. Socialdepartementet.

	Förbättrande av bostadsförhållandena:	
B: 20	Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, <i>reservationsanslag</i>	500,000
	Fattigvård och barnavård:	
B: 78	Uppförande av anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever m. m., <i>reservationsanslag</i>	100,000
	Sinnessjukvårdsanstalter:	
C: 19 a	Gengasaggregat för statens sinnessjukhus m. m., <i>reservationsanslag</i>	75,000
	Civilt luftskydd:	
F: 3	Gasskyddsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	1,700,000
F: 4 a	Alarmeringsanordningar, <i>reservationsanslag</i>	320,000
F: 4 b	Inköp av brandslang, <i>förslagsanslag</i>	3,500,000
F: 4 c	Inköp av vattenbehållare m. m., <i>reservationsanslag</i>	225,000
F: 6	Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.	25,000
G: 6 a	Understöd åt civila flyktingar från Norge, Danmark och Finland m. m.	300,000
		6,745,000

VI. Kommunikationsdepartementet.

	Vägbyggnader och vägunderhåll:	
B: 7 a	Broförbindelse över Lule älv vid Gäddvik m. m., <i>reservationsanslag</i>	2,370,000
B: 10 a	Reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet, <i>reservationsanslag</i>	600,000
B: 18 a	Bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar, <i>reservationsanslag</i>	1,615,000
	Hamnar och farleder:	
B: 27	Materielanskaffning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnreparationsavdelningar, <i>reservationsanslag</i> ..	100,000
C: 3	Bidrag till vissa kommunikationsändamål, <i>reservationsanslag</i>	10,000
		4,695,000

VII. Finansdepartementet.

	Riksräkenskapsverket:	
B: 15 a	Särskilda kostnader för granskning av vissa militära räkenskaper	7,500
E: 8 a	Försök med framställning av sulfitsprit	175,000
		182,500

VIII. Ecklesiastikdepartementet.

	Universitetssjukhus:	
	Serafimerlasarettet:	
E: 22 a	Anordnande av skyddsrum vid serafimerlasarettet m. m., <i>reservationsanslag</i>	60,000
H: 25	Kurser i värntjänstutbildning för gymnastiklärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter	40,000
K: 2 a	Föreläsningar i krisfrågor	50,000
		150,000

Kronor

IX. Jordbruksdepartementet.

	Befrämjande av fröodlingen m. m.:	
G: 10	Befordrande av inhemsk linodling	12,000
G: 25 a	Statsbidrag för inköp av stråfoder, <i>reservationsanslag</i>	2,000,000
G: 25 b	Kostnader för transport av stråfoder, <i>reservationsanslag</i> ..	1,000,000
G: 25 c	Ytterligare bidrag till kostnader för transport m. m. av stråfoder, <i>reservationsanslag</i>	400,000
G: 37	Befrämjande av landsbygdens elektrifiering, <i>reservationsanslag</i>	5,000,000
G: 46	Bidrag till anskaffande av gasgeneratorer för jordbruks-traktorer, <i>reservationsanslag</i>	2,250,000
G: 47	Bidrag till uppförande av siloanläggningar, <i>reservationsanslag</i>	300,000
I: 16	Bidrag till anskaffande av gasgeneratorer för fiskebåtar m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,150,000
	Skogsvård m. m.:	
J: 19 a	Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet, <i>reservationsanslag</i>	50,000
J: 19 b	Ytterligare medel för främjande av skogsbrandskyddet, <i>reservationsanslag</i>	785,000
J: 19 c	Bidrag till uppförande av brandtorn m. m., <i>reservationsanslag</i>	250,000
		13,197,000

X. Handelsdepartementet.

	Statens isbrytarverksamhet:	
D: 10 a	Reparationskostnader m. m., <i>reservationsanslag</i>	365,000
F: 10 a	Torvberedning å vissa staten tillhöriga mossar, <i>reservationsanslag</i>	800,000
		1,165,000

XI. Folkhushållningsdepartementet.

D: 4 a	Förmalningsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	34,000,000
D: 4 b	Reglering av priserna å vissa jordbruksförnödenheter, <i>reservationsanslag</i>	5,000,000
		39,000,000

Säger för egentliga statsutgifter **158,603,100**

B. Utgifter för statens kapitalfonder.

III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

A. Statens affärsverksfonder.

K o m m u n i k a t i o n s d e p a r t e m e n t e t :

a	Förflyttning av viss stationsutrustning vid telegrafverket (I: B: 16), <i>reservationsanslag</i>	125,000
2	Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar (I: C: 19), <i>reservationsanslag</i>	150,000
		275,000

		Kronor	Kronor
<i>B. Luftfartsfonden.</i>			
K o m m u n i k a t i o n s d e p a r t e m e n t e t :			
3 a	Byggande och förbättring av flygplatser (II: 3 a), <i>reservationsanslag</i>		1,900,000
<i>C. Statens allmänna fastighetsfond.</i>			
S o c i a l d e p a r t e m e n t e t :			
3	Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (III: 3), <i>reservationsanslag</i>	425,000	
3 a	Anordnande av skyddsrum vid statens anstalt för fallandesjuka (III: 3 a), <i>reservationsanslag</i>	45,000	470,000
K o m m u n i k a t i o n s d e p a r t e m e n t e t :			
6 a	Anordnande av en varuhiss i försvarsdepartementets byggnad (III: 6 a), <i>reservationsanslag</i>		15,000
E c k l e s i a s t i k d e p a r t e m e n t e t :			
7 a	Byggnads- och inredningsarbeten vid karolinska medikokirurgiska institutet (III: 7 a), <i>reservationsanslag</i>		76,000
H a n d e l s d e p a r t e m e n t e t :			
10	Uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt (III: 10), <i>reservationsanslag</i>		22,250
			583,250

D. Försvarsväsendets fastighetsfond.

A r m é f ö r v a l t n i n g e n s d e l f o n d :			
1	Iståndsättningsarbeten å lantförsvarets byggnader (IV: 1), <i>reservationsanslag</i>	1,000,000	
5 a	Vissa garagebyggnader för armén (IV: 5 a), <i>reservationsanslag</i>	2,800,000	
5 b	Anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m. (IV: 5 b), <i>reservationsanslag</i>	5,500,000	
6 a	Anläggning för viss krigsindustriell tillverkning (IV: 6 a), <i>reservationsanslag</i>	200,000	
7 a	Vissa byggnadsarbeten vid Skillingaryds skjutfält (IV: 7 a), <i>reservationsanslag</i>	125,000	
7 b	Ombyggnad av manskapsbaracken vid Svea ingenjörkårs förläggning på Laxön (IV: 7 b), <i>reservationsanslag</i>	45,000	
8 a	Byggnadsarbeten vid vissa försvarsväsendets fabriker (IV: 8 a och b), <i>reservationsanslag</i>	469,000	
9 a	Restaurering av rikssalen å Karlbergs slott (IV: 9 a), <i>reservationsanslag</i>	55,000	
9 b	Exercishus för tekniska övningar vid Bodens ingenjörkår (IV: 9 b), <i>reservationsanslag</i>	60,000	
9 c	Verkstadsbyggnad för Skånska trängkåren (IV: 9 c), <i>reservationsanslag</i>	60,000	
9 d	Tillbyggnad av Norrlands dragonregementes kaserern (IV: 9 d), <i>reservationsanslag</i>	62,500	

	Kronor	Kronor	
9 e	Ordnande av förläggningen å Revingehed (IV: 9 e), <i>reservationsanslag</i>	375,000	
9 f	Ordnande av förläggningen å Grytans skjutfält (IV: 9 f), <i>reservationsanslag</i>	90,000	
9 g	Ordnande av förläggningen å Rinkaby (IV: 9 g), <i>reservationsanslag</i>	190,000	
9 h	Ordnande av förläggningen å Tofta skjutfält (IV: 9 h), <i>reservationsanslag</i>	140,000	
9 i	Ordnande av manskapsförläggningen vid inten- denturkompaniet i Boden (IV: 9 i), <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	60,000	
9 j	Ordnande av förläggningen vid Skillingaryd (IV: 9 j), <i>reservationsanslag</i>	247,500	
9 k	Ordnande av förläggningen vid Gotlands artilleri- kår (IV: 9 k), <i>reservationsanslag</i>	300,000	
9 l	Vissa byggnadsarbeten vid Smålands arméartil- leriregemente (IV: 9 l), <i>reservationsanslag</i>	200,000	
9 m	Nybyggnad för intendenturverkstäder vid Väster- bottens regemente (IV: 9 m), <i>reservationsanslag</i>	50,000	
9 n	Pjäsexercishus vid Östgöta och Karlsborgs luft- värnsregementen (IV: 9 n), <i>reservationsanslag</i> ..	350,000	
9 o	Tillbyggnad av pjäsexercishus vid Bodens artilleri- regemente (IV: 9 o), <i>reservationsanslag</i>	87,500	
9 p	Om- och tillbyggnad av proviantmagasin vid Häl- singe regemente (IV: 9 p), <i>reservationsanslag</i> ..	60,000	
9 q	Vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid Norrbottens regemente (IV: 9 q), <i>reservationsanslag</i>	160,000	
9 r	Ny sjukstuga vid Livregementets husarer (IV: 9 r), <i>reservationsanslag</i>	87,500	
9 s	Tillbyggnad av sjukstugan vid Bodens artilleri- regemente (IV: 9 s), <i>reservationsanslag</i>	40,000	
9 t	Kulspruteskjutbana vid Jönköpings-Kalmar rege- mente (IV: 9 t), <i>reservationsanslag</i>	40,000	
9 u	Pionjärstridsbana på Järvafältet (IV: 9 u), <i>reser-</i> <i>vationsanslag</i>	70,000	12,924,000

Marinförvaltningens delfond:

14	Iståndsättningsarbeten å marinens byggnader (IV: 24), <i>reservationsanslag</i>	900,000	
14 a	Moderniserings- och iståndsättningsarbeten inom förutvarande Göta livgardes fästningsbataljons kasernetablissemment (IV: 24 a), <i>reservationsan-</i> <i>slag</i>	220,000	
14 b	Ändringsarbeten inom ingenjörkårsetablissemen- tet i Karlskrona (IV: 24 b), <i>reservationsanslag</i> .	125,000	
14 c	Vissa anläggningar vid flottans skifferoljeverk å Kinnekulle (IV: 26 a), <i>reservationsanslag</i>	1,100,000	
17 a	Modernisering av Stockholms örlogsvarv (IV: 28 a), <i>reservationsanslag</i>	430,000	
18 a	Modernisering av matinrättningarna vid vissa kustartilleriets anläggningar (IV: 29 a), <i>reserva-</i> <i>tionsanslag</i>	50,000	
19 a	Sporthall för kustflottan vid Hårsfjärden (IV: 30 a), <i>reservationsanslag</i>	225,000	

	Kronor	Kronor
20 a	Slipar och förvaringshallar för motortorpedbåtar m. m. (IV: 32 a), <i>reservationsanslag</i>	1,450,000
20 b	Förråd för artilleri- och fortifikationsmateriel m. m. vid kustfästningarna (IV: 32 b), <i>reservationsanslag</i>	625,000
20 c	Förråd för intendentur- och sjukvårdsmateriel vid marinen (IV: 32 c), <i>reservationsanslag</i>	317,500
20 d	Garagebyggnader m. m. vid kustfästningarna (IV: 32 d), <i>reservationsanslag</i>	170,000
		5,612,500
Flygförvaltningens delfond:		
21 a	Förläggning av jaktflottiljer (IV: 33 a och b), <i>reservationsanslag</i>	2,068,500
21 b	Nytt kasernetablissemang för fjärrspaningsflottilj (IV: 33 c), <i>reservationsanslag</i>	2,500,000
22	Merkostnad för hangarbyggnad å Malmen (IV: 34), <i>reservationsanslag</i>	118,500
23 a	Iståndsättningsarbeten vid Västmanlands flygflottilj (IV: 35 a), <i>reservationsanslag</i>	85,000
23 b	Iståndsättande av hangarbyggnad vid Västgöta flygflottilj m. m. (IV: 35 b), <i>reservationsanslag</i>	95,000
23 c	Vissa anläggningar för Västmanlands och Skaraborgs flygflottiljer (IV: 35 c), <i>reservationsanslag</i>	71,500
23 d	Vissa barack-, hangar- och förrådsbyggnader m. m. vid flygvapnet (IV: 35 d), <i>reservationsanslag</i>	347,500
24 a	Vissa byggnadsarbeten vid flygvapnet (IV: 36 a), <i>reservationsanslag</i>	2,655,000
27 a	Iståndsättande av signalbarack vid flygkrigsskolan (IV: 39 a), <i>reservationsanslag</i>	50,000
27 b	Vissa iståndsättningsarbeten m. m. å flygvapnets byggnader (IV: 39 b), <i>reservationsanslag</i>	1,175,000
27 c	Merkostnader för vissa flygfältsarbeten m. m. (IV: 40 a), <i>reservationsanslag</i>	1,539,000
27 d	Anordnande av fårfarm vid Skaraborgs flygflottilj (IV: 40 b), <i>reservationsanslag</i>	80,000
27 e	Anordnande av krigsflygfält m. m. (IV: 40 c), <i>reservationsanslag</i>	1,330,000
27 f	Flygfältsarbeten m. m. vid Svea flygflottilj (IV: 40 d), <i>reservationsanslag</i>	100,000
		12,215,000
		30,751,500

E. Statens utlåningsfonder.

Socialdepartementet:

2	Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden (V: 2), <i>reservationsanslag</i>	107,500
---	--	---------

Jordbruksdepartementet:

14 a	Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift (V: 16 a och b), <i>reservationsanslag</i>	3,625,000
14 b	Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar (V: 16 c), <i>reservationsanslag</i>	1,150,000
15	Hemslöjdlånefonden (V: 17), <i>reservationsanslag</i>	300,000
		5,075,000

Kronor

Handelsdepartementet:		
16	Statens lånefond för anskaffande av gasgeneratorer för vissa fartyg, <i>reservationsanslag</i>	375,000
		5,557,500

F. Fonden för låneunderstöd.

Socialdepartementet:

1	Lån för bostadsförbättringsverksamhet (VI: 2), <i>reservationsanslag</i>	135,000
---	--	---------

G. Fonden för förlag till statsverket.

Finansdepartementet:

a	Anläggningskapital för nya sulfitsprittfabriker (VIII: 3 a), <i>reservationsanslag</i>	500,000
---	--	---------

Folkhushållningsdepartementet:

3	Förlagskapital för inköp av förnödenheter, m. m. (VIII: 9), <i>reservationsanslag</i> , att avräknas mot automobilskatte-medlen	844,000
		1,344,000

Säger för utgifter för statens kapitalfonder **40,546,250**Summa för driftbudgeten **199,149,350****Kapitalbudgeten.****Kapitalinvestering.**

I. Statens affärsverksfonder.

A. Postverket.

1 a	Gengasaggregat för postverket, <i>reservationsanslag</i>	120,000
1 b	Ytterligare medel till gengasaggregat för postverket, <i>reservationsanslag</i>	550,000
5	Posthusbyggnad i Borgholm, <i>reservationsanslag</i>	97,500

B. Telegrafverket.

16	Förflyttning av viss stationsutrustning vid telegrafverket, <i>reservationsanslag</i>	125,000
----	---	---------

C. Statens järnvägar.

Rullande materiel:

12 a	Gengasaggregat för statens järnvägar, <i>reservationsanslag</i> ...	1,050,000
12 b	Ytterligare medel till gengasaggregat för statens järnvägar, <i>reservationsanslag</i>	1,250,000
19	Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar, <i>reservationsanslag</i>	300,000

		Kronor
D. Statens vattenfallsverk.		
Kraftverken:		
Norrländska kraftverken:		
6	Ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation, <i>reservationsanslag</i>	400,000
8 a	Reglering av sjöarna Näckten, Storrensjön, Juveln, Anjan och Kallsjön, <i>reservationsanslag</i>	450,000
11	Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000
		5,342,500
II. Luftfartsfonden.		
K o m m u n i k a t i o n s d e p a r t e m e n t e t :		
3 a	Byggande och förbättring av flygplatser, <i>reservationsanslag</i>	1,900,000
III. Statens allmänna fastighetsfond.		
S o c i a l d e p a r t e m e n t e t :		
3	Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus, <i>reservationsanslag</i>	850,000
3 a	Anordnande av skyddsrum vid statens anstalt för fallande-sjuka, <i>reservationsanslag</i>	45,000
K o m m u n i k a t i o n s d e p a r t e m e n t e t :		
6 a	Anordnande av en varuhiss i försvarsdepartementets byggnad, <i>reservationsanslag</i>	15,000
E c k l e s i a s t i k d e p a r t e m e n t e t :		
7 a	Byggnads- och inredningsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, <i>reservationsanslag</i>	76,000
H a n d e l s d e p a r t e m e n t e t :		
10	Uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt, <i>reservationsanslag</i>	44,500
		1,030,500
IV. Försvarsväsendets fastighetsfond.		
A r m é f ö r v a l t n i n g e n s d e l f o n d :		
1	Iståndsättningsarbeten å lantförsvarets byggnader, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000
5 a	Vissa garagebyggnader för armén, <i>reservationsanslag</i>	5,600,000
5 b	Anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m., <i>reservationsanslag</i>	15,000,000
6 a	Anläggning för viss krigsindustriell tillverkning, <i>reservationsanslag</i>	400,000
7 a	Vissa byggnadsarbeten vid Skillingaryds skjutfält, <i>reservationsanslag</i>	250,000
7 b	Ombyggnad av manskapsbaracken vid Svea ingenjörkårs förläggning på Laxön, <i>reservationsanslag</i>	45,000
8 a	Byggnadsarbeten vid vissa försvarsväsendets fabriker, <i>reservationsanslag</i>	355,000
8 b	Ytterligare medel till byggnadsarbeten vid vissa försvarsväsendets fabriker, <i>reservationsanslag</i>	583,000

	Kronor	
9 a	Restaurering av rikssalen å Karlbergs slott, <i>reservationsanslag</i>	55,000
9 b	Exercishus för tekniska övningar vid Bodens ingenjörkår, <i>reservationsanslag</i>	120,000
9 c	Verkstadsbyggnad för Skånska trängkåren, <i>reservationsanslag</i>	120,000
9 d	Tillbyggnad av Norrlands dragonregementes kasern, <i>reservationsanslag</i>	125,000
9 e	Ordnande av förläggningen å Revingehed, <i>reservationsanslag</i>	750,000
9 f	Ordnande av förläggningen å Grytans skjutfält, <i>reservationsanslag</i>	180,000
9 g	Ordnande av förläggningen å Rinkaby, <i>reservationsanslag</i> ..	380,000
9 h	Ordnande av förläggningen å Tofta skjutfält, <i>reservationsanslag</i>	140,000
9 i	Ordnande av manskapsförläggningen vid intendenturkompaniet i Boden, <i>reservationsanslag</i>	120,000
9 j	Ordnande av förläggningen vid Skillingaryd, <i>reservationsanslag</i>	495,000
9 k	Ordnande av förläggningen vid Gotlands artillerikår, <i>reservationsanslag</i>	600,000
9 l	Vissa byggnadsarbeten vid Smålands arméartilleriregemente, <i>reservationsanslag</i>	400,000
9 m	Nybyggnad för intendenturverkstäder vid Västerbottens regemente, <i>reservationsanslag</i>	100,000
9 n	Pjäsexercishus vid Östgöta och Karlsborgs luftvärnsregementen, <i>reservationsanslag</i>	700,000
9 o	Tillbyggnad av pjäsexercishus vid Bodens artilleriregemente, <i>reservationsanslag</i>	175,000
9 p	Om- och tillbyggnad av proviantmagasin vid Hälsinge regemente, <i>reservationsanslag</i>	60,000
9 q	Vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid Norrbottens regemente, <i>reservationsanslag</i>	160,000
9 r	Ny sjukstuga vid Livregementets husarer, <i>reservationsanslag</i>	175,000
9 s	Tillbyggnad av sjukstugan vid Bodens artilleriregemente, <i>reservationsanslag</i>	80,000
9 t	Kulspruteskjutbana vid Jönköpings-Kalmar regemente, <i>reservationsanslag</i>	40,000
9 u	Pionjärstridsbana på Järvafältet, <i>reservationsanslag</i>	70,000
14 a	Utvidgning av Bodens skjutfält, <i>reservationsanslag</i>	10,200
21 a	Pansarvärnskanonskjutfält vid Boden, <i>reservationsanslag</i> ..	150,000
23 a	Inköp av fastighet för förläggning av luftvärnsförband i Malmö, <i>reservationsanslag</i>	130,000
		28,568,200
Marinförvaltningens delfond:		
24	Iståndsättningsarbeten å marinens byggnader, <i>reservationsanslag</i>	900,000
24 a	Moderniserings- och iståndsättningsarbeten inom förutvarande Göta livgardes fästningsbataljons kasernetablissemment, <i>reservationsanslag</i>	220,000
24 b	Ändringsarbeten inom ingenjörkåretablissemmentet i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>	125,000
26 a	Vissa anläggningar vid flottans skifferoljeverk å Kinnekulle, <i>reservationsanslag</i>	2,200,000
28 a	Modernisering av Stockholms örlogsvarv, <i>reservationsanslag</i>	430,000

	Kronor	
29 a	Modernisering av marinrättningarna vid vissa kustartilleriets anläggningar, <i>reservationsanslag</i>	50,000
30 a	Sporthall för kustflottan vid Hårsfjärden, <i>reservationsanslag</i>	450,000
32 a	Slipar och förvaringshallar för motortorpedbåtar m. m., <i>reservationsanslag</i>	2,900,000
32 b	Förråd för artilleri- och fortifikationsmateriel m. m. vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	1,250,000
32 c	Förråd för intendentur- och sjukvårdsmateriel vid marinen, <i>reservationsanslag</i>	635,000
32 d	Garagebyggnader m. m. vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	340,000
		<hr/> 9,500,000
Flygförvaltningens delfond:		
33 a	Förläggning av jaktflottiljer, <i>reservationsanslag</i>	3,662,000
33 b	Ytterligare medel för förläggning av jaktflottiljer, <i>reservationsanslag</i>	2,375,000
33 c	Nytt kasernetablissemang för fjärrspaningsflottilj, <i>reservationsanslag</i>	5,000,000
34	Merkostnad för hangarbyggnad å Malmen, <i>reservationsanslag</i>	237,000
35 a	Iståndsättningsarbeten vid Västmanlands flygflottilj, <i>reservationsanslag</i>	85,000
35 b	Iståndsättande av hangarbyggnad vid Västgöta flygflottilj m. m., <i>reservationsanslag</i>	95,000
35 c	Vissa anläggningar för Västmanlands och Skaraborgs flygflottiljer, <i>reservationsanslag</i>	143,000
35 d	Vissa barack-, hangar- och förrådsbyggnader m. m. vid flygvapnet, <i>reservationsanslag</i>	695,000
36 a	Vissa byggnadsarbeten vid flygvapnet, <i>reservationsanslag</i>	5,310,000
39 a	Iståndsättande av signalbarack vid flygkrigsskolan, <i>reservationsanslag</i>	50,000
39 b	Vissa iståndsättningsarbeten m. m. å flygvapnets byggnader, <i>reservationsanslag</i>	1,175,000
40 a	Merkostnader för vissa flygfältsarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,539,000
40 b	Anordnande av fårfarm vid Skaraborgs flygflottilj, <i>reservationsanslag</i>	160,000
40 c	Anordnande av krigsflygfält m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,330,000
40 d	Flygfältsarbeten m. m. vid Svea flygflottilj, <i>reservationsanslag</i>	100,000
		<hr/> 21,956,000
		<hr/> 60,024,200

V. Statens utlåningsfonder.

Socialdepartementet:

2	Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, <i>reservationsanslag</i>	500,000
---	---	---------

Jordbruksdepartementet:

12 a	Spannmålskreditfonden, <i>reservationsanslag</i>	2,000,000
16 a	Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift, <i>reservationsanslag</i>	6,500,000

		Kronor
16 b	Ytterligare avsättning till lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift, <i>reservationsanslag</i>	8,000,000
16 c	Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar, <i>reservationsanslag</i>	1,150,000
17	Hemslöjdslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	1,500,000
H a n d e l s d e p a r t e m e n t e t:		
18	Statens sekundärlånefond för rederinäringen, <i>reservationsanslag</i>	250,000
		19,900,000

VI. Fonden för låneunderstöd.

S o c i a l d e p a r t e m e n t e t:		
2	Lån för bostadsförbättringsverksamhet, <i>reservationsanslag</i> .	500,000
J o r d b r u k s d e p a r t e m e n t e t:		
5 a	Lån för uppförande av en mejeribygnad å Ljusnedals bruks- egendom, <i>reservationsanslag</i>	65,000
5 b	Lån till främjande av användningen av inhemskt motor- bränsle m. m., <i>reservationsanslag</i>	750,000
		1,315,000

VII. Fonden för statens aktier.

K o m m u n i k a t i o n s d e p a r t e m e n t e t:		
a	Teckning av aktier i aktiebolaget transitotrafik, <i>reservationsanslag</i>	399,500
H a n d e l s d e p a r t e m e n t e t:		
b	Teckning av aktier i Svenska skifferoljeaktiebolaget, <i>reservationsanslag</i>	15,000,000
		15,399,500

VIII. Fonden för förlag till statsverket.

F ö r s v a r s d e p a r t e m e n t e t:		
a	Bostadsbyggnader för centrala torpedverkstaden, <i>reservationsanslag</i>	1,850,000
b	Anordnande av bostäder för viss personal vid Skaraborgs flygflottilj	1,000,000
K o m m u n i k a t i o n s d e p a r t e m e n t e t:		
1 a	Uppförande av en lagringsanläggning för flytande bränsle, <i>reservationsanslag</i>	185,000
F i n a n s d e p a r t e m e n t e t:		
3 a	Anläggningskapital för nya sulfitspritfabriker, <i>reservationsanslag</i>	5,000,000
H a n d e l s d e p a r t e m e n t e t:		
8 a	Anläggningar för utnyttjande av vissa staten tillhöriga malm- fyndigheter m. m., <i>reservationsanslag</i>	2,000,000

	Kronor
Folkhushållningsdepartementet:	
9	Förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m., <i>reservationsanslag</i> .....
	10,000,000
11	Förlagskapital för Svenska gengasaktiebolaget, <i>reservationsanslag</i> .....
	3,000,000
12	Ytterligare förlagskapital för Svenska gengasaktiebolaget, <i>reservationsanslag</i> .....
	15,000,000
13	Statlig krigsförsäkring, <i>reservationsanslag</i> .....
	50,000,000
14	Förlagskapital för drift av vissa fartyg, <i>reservationsanslag</i> ..
	450,000
	88,485,000
	Summa för kapitalbudgeten 193,396,700.